

2020 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PROJEKTŲ APŽVALGA

TURINYS

I. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJUS	2
II. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI.....	5
1. FISKALINĖ POLITIKA.....	5
2. VIDUTINIO LAIKOTARPIO VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ PROJEKCIJOS	8
3. 2020 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ RODIKLIŲ PERKLASIFIKAVIMAI	11
4. VIDUTINIŲ LAIKOTARPIŲ NUMATOMOS FISKALINĖS RIZIKOS SĄRAŠAS IR PROJEKCIJŲ JAUTRUMO ANALIZĖ	12
5. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ ILGALAIKIO TVARUMO PERSPEKTYVOS	13
6. EUROPOS KOMISIJOS PARENGTŲ LIETUVOS MAKROEKONOMINIŲ IR FISKALINIŲ RODIKLIŲ PROGNOZIŲ IR FINANSŲ MINISTERIJOS PARENGTO EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS BEI VIDUTINIO LAIKOTARPIO FISKALINIŲ RODIKLIŲ PROJEKCIJŲ PALYGINIMAS	14
III. 2020–2022 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ KONSOLIDUOTOS VISUMOS PLANUOJAMI RODIKLIAI.....	15
1. PLANUOJAMI PAGRINDINIAI RODIKLIAI.....	15
2. POKYČIAI DĖL NAUJŲ EKONOMIKOS POLITIKOS PRIORITETŲ	16
IV. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS	16
1. PAJAMOS IŠ PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO	17
2. PAJAMOS IŠ GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO.....	17
3. PAJAMOS IŠ AKCIZŲ	19
4. PAJAMOS IŠ PELNO MOKESČIO	19
5. PAJAMŲ NETEKIMAI DĖL TAIKOMŲ LENGVATŲ	20
V. VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI	22
1. PAGRINDINIAI PRINCIPAI, RENGIANČI 2020 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO PROJEKTĄ	22
2. 2020 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO PROJEKTE PLANUOJAMI ASIGNAVIMAI.....	23
3. VALSTYBĖS INVESTICIJŲ 2020–2022 METŲ PROGRAMA.....	24
4. ES, KITOS TARPTAUTINĖS FINANSINĖS PARAMOS LĖŠOS BIUDŽETE	25
5. LĖŠOS, PLANUOJAMOS PERKELTI IŠ KITŲ BIUDŽETINIŲ METŲ PAGAL BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO NUOSTATAS	31
VI. SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PROJEKTAS.....	31

I. Ekonominės raidos scenarijus

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos prognozuojamų rodiklių projektai parengti remiantis 2019 metų rugsėjį parengtu ekonominės raidos scenarijumi¹. Nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniam įstatymui (toliau – Konstitucinis įstatymas), išvadą dėl ekonominės raidos scenarijaus turi pateikti nepriklausoma biudžeto politikos kontrolės institucija, kurios funkcijas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. XII-592 ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymu, pavesta atlikti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei. Valstybės kontrolės 2019 m. rugsėjo 19 d. išvadoje Nr. BPE-4 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“² konstatuojama, kad „Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtas scenarijus yra nulemtas pasirinktų ir įvardytų prielaidų, pagrįstas esamais statistiniais duomenimis ir neprieštaraujantis ekonomikos dėsningumams. Fiskalinė institucija tvirtina 2019–2022 m. ekonominės raidos scenarijų, viešai paskelbtą 2019 m. rugsėjo 11 d. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos svetainėje. Ekonominės raidos scenarijus yra tinkamas 2020 m. valdžios sektoriui priskiriamiesiems biudžetams rengti“.

Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis iki 2019 m. rugpjūčio 30 d. paskelbtais statistiniais duomenimis ir gauta informacija, kurią pateikė institucijos, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 369. Taip pat naudotasi Europos Komisijos ir Tarptautinio valiutos fondo 2019 m. liepos mėn. viešai paskelbtomis atitinkamomis techninėmis prielaidomis dėl išorinės aplinkos (prekybos partnerių raida, naftos kainos, euro ir JAV dolerio kursas).

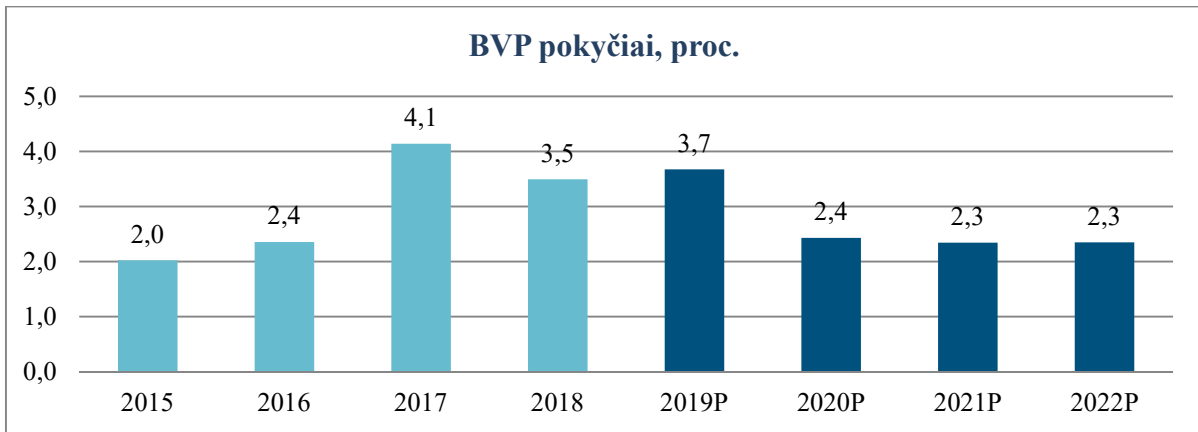
Pasaulio ekonomikos augimo perspektyvos prastėja, tarptautinės organizacijos jau ne kartą mažino globalios ekonomikos augimo prognozes. Išaugęs politinis neapibrėžtumas, įtampa tarptautinėje prekyboje ir geopolitinėje aplinkoje neigiamai veikia globalią ekonomiką. Daliai pagrindinių Lietuvos užsienio prekybos partnerių numatoma lėtesnė ūkio raida nei buvo numatyta šių metų pradžioje.

Pagrindinės prielaidos					
Rodiklio pavadinimas	2018	2019	2020	2021	2022
1. JAV dolerio ir euro keitimo kursas	1,18	1,13	1,13	1,13	1,13
2. Pasaulio BVP augimas, procentais	3,6	3,2	3,5	3,5	3,5
3. Europos Sąjungos BVP augimas, procentais	2,0	1,4	1,6	1,6	1,6
4. Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	2,2	1,5	1,8	1,8	1,8
5. Naftos kainos (<i>Brent</i> , JAV doleriais už barelį)	71,5	64,7	61,5	61,5	61,5

Įvertinus pirmojo 2019 metų pusmečio Lietuvos ekonominės raidos rezultatus, pasikeitusią išorės aplinką ir palankias sąlygas vidaus paklausai augti numatoma, kad Lietuvos bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) 2019 metais galėtų padidėti 3,7 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais BVP turėtų augti tiek pat, kaip buvo numatyta šių metų pavasarį – 2,4 proc. 2020 metais ir po 2,3 proc. 2021 ir 2022 metais.

¹ <http://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonominės-raidos-scenarijus>.

² https://www.vkontrolė.lt/auditas_isvados.aspx?tipas=28.

P – projekcija

Vidaus paklausa vidutiniu laikotarpiu turėtų išlikti esminiu Lietuvos ekonomikos varikliu. Ją skatins Vyriausybės sprendimai, susiję su gyventojų pajamų didinimu bei paskatų investuoti stiprinimu, tiesioginių užsienio investicijų ir Europos Sąjungos (ES) finansinės paramos lėšomis finansuojamų investicijų projektų įgyvendinimas. Siekdami optimizuoti pelnus Lietuvos verslininkai turėtų tęsti investicijas į veiklos automatizavimą, technologinį atsinaujinimą, inovacijas ir kitas veiklos efektyvumą ir darbo našumą didinančias priemones.

Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai ir jų projekcijos					
Rodiklio pavadinimas	2018	2019	2020	2021	2022
1. BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	3,5	3,7	2,4	2,3	2,3
2. BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	37216,2	38583,7	39520,9	40446,9	41396,3
3. BVP to meto kainomis pokytis, procentais	6,9	7,1	5,2	4,5	4,4
4. BVP to meto kainomis, mln. Eur	45113,8	48333,1	50862,3	53128,1	55459,0
5. Darbo našumo (BVP palyginamosiomis kainomis vienam užimtam gyventojui) pokytis, procentais	2,0	2,9	2,3	2,6	2,7
BVP palyginamosiomis kainomis sudedamųjų dalių pokytis, procentais					
6. Namų ūkių vartojimo išlaidos	3,9	3,9	3,9	3,5	3,5
7. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,8	0,9	0,5	0,3	0,3
8. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	6,5	7,5	4,9	4,0	4,0
9. Prekių ir paslaugų eksportas	5,1	4,7	3,9	3,4	3,3
10. Prekių ir paslaugų importas	4,3	5,1	4,0	3,0	3,0

*Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant statistinius duomenis, paskelbtus iki 2019 m. rugpjūčio 30 d.

Padėtis darbo rinkoje darbuotojams išliks palanki visą vidutinį laikotarpį. Nors pastaruoju metu pagerėjo migracijos tendencijos – per pirmuosius septynis 2019 m. mėnesius į Lietuvą atvyko daugiau gyventojų nei išvyko iš šalies, dėl natūralios gyventojų kaitos darbingo amžiaus gyventojų skaičius šalyje mažės visą vidutinį laikotarpį, todėl darbdavių konkurencija dėl kvalifikuotų darbuotojų turėtų išlikti. Vis dėlto atvykusieji į šalį gyventojai padidino darbo jėgos pasiūlą ir sumažino pastaraisiais metais susiformavusią įtampą darbo rinkoje bei sudarė sąlygas tvariau augti darbo užmokesčiui privačiame sektoriuje. Vidutiniu laikotarpiu darbo užmokesčio pokyčius šalies ūkyje iš esmės lems Vyriausybės vykdoma viešojo sektoriaus darbo užmokesčio politika, sprendimai dėl MMA dydžio ir verslo siekis pritraukti ir išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus.

Darbo rinkos rodikliai ir jų projekcijos					
Rodiklio pavadinimas	2018	2019	2020	2021	2022
1. Užimtų gyventojų skaičius (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), tūkst. asmenų	1374,7	1384,9	1386,3	1383,0	1378,4
2. Užimtų gyventojų skaičiaus (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) pokytis, procentais	1,5	0,7	0,1	-0,2	-0,3
3. Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), procentais	6,1	6,0	5,9	5,9	5,9
4. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur	924,1	1290,0	1386,0	1466,0	1546,9
5. Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, procentais	10,0	8,3	7,4	5,8	5,5
6. Darbo užmokesčio fondas, mln. Eur	12047,8	16943,8	18223,2	19228,0	20221,9
7. Darbo užmokesčio fondo pokytis, procentais	11,1	9,1	7,6	5,5	5,2

*Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant statistinius duomenis, paskelbtus iki 2019 m. rugpjūčio 30 d.

Energiųjų prekių kainų svyravimai ir tebevykstantis paslaugų kainų konvergencijos procesas vidutiniu laikotarpiu išliks esminiais infliacijos raidą lemiančiais veiksniais. Scenarijuje numatoma, kad vidutinė metinė infliacija kasmet nuosaikiai mažės, o gyventojų pajamos vidutiniu laikotarpiu augs sparčiau nei kainos, todėl namų ūkių perkamoji galia vidutiniu laikotarpiu išliks stipri.

Kainų rodikliai ir jų projekcijos					
Rodiklio pavadinimas	2018	2019	2020	2021	2022
	pokytis, procentais				
1. BVP defliatorius	3,3	3,3	2,7	2,1	2,0
2. Namų ūkių vartojimo išlaidų defliatorius	2,4	2,4	2,3	2,1	2,0
3. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	6,8	8,0	5,0	3,0	3,0
4. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	0,8	1,3	1,3	1,3	1,3
5. Eksporto (prekių ir paslaugų) defliatorius	3,5	1,3	1,2	1,6	1,6
6. Importo (prekių ir paslaugų) defliatorius	4,5	-0,4	0,6	1,4	1,4
7. Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	2,5	2,4	2,3	2,1	2,0

*Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant statistinius duomenis, paskelbtus iki 2019 m. rugpjūčio 30 d.

Šiame scenarijuje numatomas 3,7 proc. BVP augimo tempas 2019 m. įspėja, kad ekonomika augs sparčiau, nei potencialiai leidžia turimi gamybiniai pajėgumai ir darbo jėgos ištekliai. Kartu su kelerius metus trunkančia įtampa darbo rinkoje, augančiu aktyvumu nekilnojamojo turto rinkoje ir sparčiu paslaugų kainų kilimu – tai ženklai, kad ciklinio pakilimo metu susiformavusią perteklinę visuminę paklausą būtina valdyti fiskalinės politikos priemonėmis, t. y. įgyvendinti Lietuvos stabilumo 2019 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 385 (toliau – Stabilumo programa), nustatytą vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus balanso rodiklio užduočių planą – formuoti valdžios sektoriaus perteklius, taip sukuriant fiskalinę erdvę, sudarančią sąlygas išvengti prociklinio konsolidavimo.

Išorinės aplinkos nestabilumas padidėjo, o kai kurios anksčiau įvardintos rizikos realizavosi: tarptautinės prekybos suvaržymai sustiprėjo, tarptautinės institucijos sumažino globalios ekonomikos perspektyvas, antrąjį 2019 m. ketvirtį buvo fiksuotas lėčiausias per kelis dešimtmečius Kinijos ekonomikos augimas, o pirmąjį 2019 m. pusmetį – pastebimai sulėtėjo ES ir euro zonos BVP augimas, suprastėjo kelerius pastaruosius metus vyravę geri Lietuvos verslo lūkesčiai. Jeigu išorės aplinkos ekonominis ir politinis neapibrėžtumas toliau augs, gali pradėti blogėti šiuo metu išskirtinai geri Lietuvos vartotojų lūkesčiai, gyventojai gali sumažinti vartojimo išlaidas, o įmonės atidėti investicinius planus.

Scenarijaus sudarymo metu nebuvo pasibaigęs „Brexit“ procesas, potencialiai galintis turėti neigiamų pasekmių tiek ES, tiek Lietuvos ekonomikai. Geopolitinės įtampos ir neapibrėžtumai dėl tarptautinės prekybos sąlygų nedingo ir gali stiprėti. Riziką pasaulio ekonomikos tvarumui tebekelia didelė kai kurių valstybių skola ir su jos finansavimu susiję iššūkiai. Visa tai didina tiek pasaulio, tiek euro zonos ir Lietuvos ekonomikų pažeidžiamumą. Rizika scenarijaus išsipildymui taip pat kyla ir dėl neaiškios derybės tarp EK, Europos Tarybos ir Europos Parlamento dėl Mobilumo paketo, baigties.

Dėl tvyrančio neapibrėžtumo šiuo metu Lietuvos ūkyje susiformavusios tendencijos ir šiame scenarijuje numatytos pagrindinių makroekonominių rodiklių perspektyvos gali keistis. Neišsipildžius esminėms prielaidoms, kuriomis remiantis buvo sudaromas šis scenarijus, daugelio šiame scenarijuje numatytų rodiklių įverčiai taip pat keistųsi. Praėjusių ir einamųjų metų statistinių duomenų revizijos taip pat kelia riziką ekonominės raidos scenarijaus išsipildymui.

II. Valdžios sektoriaus finansai

1. Fiskalinė politika

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tarybos rekomendacijas dėl euro zonos ekonominės politikos, Rekomendacijas Lietuvai ir Lietuvos ekonomikos ciklo būklę, 2020 metais išnaudojant vis dar palankias ekonomines aplinkybes, bus derinami siekiai toliau kaupti fiskalinius rezervus, tęsti struktūrinių reformų įgyvendinimą, didinti išlaidas socialinei sričiai, vykdyti įsipareigojimus NATO ir kitus strategiškai svarbius įsipareigojimus.

Išliekant išoriniam neapibrėžtumui, vidiniams demografinių procesų iššūkiams, o ekonomikai augant virš potencialo, svarbu pajamų ir išlaidų politikos priemonėmis siekti perteklinio valdžios sektoriaus. Tvari valdžios sektoriaus finansų padėtis vidutiniu laikotarpiu prisideda prie ilgalaikio finansų tvarumo stiprinimo.

2018 metais, trečius metus iš eilės, buvo pasiektas valdžios sektoriaus perteklius, kuris sudarė 0,6 proc. BVP. 2018 metais nebuvo nukrypta nuo vidutinio laikotarpio tikslo, kuris, įvertinus suteiktą Stabilumo ir augimo pakto (toliau – Paktas) lankstumo sąlygą³, yra –1,5 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus balansas.

Lietuvos Respublikos **2019 metų** valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu buvo nustatytas 0,4 proc. BVP 2019 metų valdžios sektoriaus pertekliaus rodiklis. Įvertinus Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimo metu turėtus naujausius duomenis apie didžiųjų valdžios sektoriui priskiriamų Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF), Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF), valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų planų vykdymą, taip pat papildomas valstybės biudžeto išlaidas numatoma, kad 2019 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 0,1 proc. BVP.

Pertekliaus sumažėjimo, palyginti su tiksliniu, pagrindinės priežastys yra mažesnis nei planuota VSDF biudžeto perteklius ir didesnės nei planuota valstybės biudžeto išlaidos. VSDF biudžeto pertekliaus sumažėjimą, palyginti su Stabilumo programoje pateiktais įverčiais, lemia pensijų fondų lėšų, pervestų į VSDF biudžetą, perklasifikavimas. Šis (0,24 proc. BVP) lėšų perklasifikavimas iš pajamų į įsipareigojimų dalį atliktas atsižvelgiant į 2019 m. pirmojo pusmečio faktinius duomenis. Valstybės biudžeto išlaidų padidėjimą

³ Vertinant 2018 metų valdžios sektoriaus struktūrinio balanso rodiklį pagal Paktą, atsižvelgiama į 0,1 procento BVP sisteminės pensijų reformos ir 0,4 procento BVP socialinio modelio kaštus. Pakto lankstumo galimybę 2017-2019 metams dėl struktūrinių reformų kaštų Europos Komisija Lietuvai suteikė 2017 m. gegužės 23 d. pateikusi Lietuvos stabilumo 2017 metų programos vertinimą. Nuoroda: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/15_lt_sp_assessment.pdf.

(0,2 proc. BVP) lemia didesnis lėšų poreikis įmokoms į ES biudžetą, numatomas galimas papildomas lėšų poreikis vaiko pinigams išmokėti, NATO įsipareigojimams vykdyti, skatinančiosioms valstybės biudžeto įmokoms į antros pensijų pakopos fondus.

2019 metais valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas, įvertintas pagal 2019 metų rugsėjo mėnesį Finansų ministerijos apskaičiuotą produkcijos atotrūkį nuo potencialo bei ciklinę biudžeto komponentę ir numatomą 2019 metų nominalųjį valdžios sektoriaus 0,1 proc. BVP perteklių, bus –1,4 proc. BVP. Išankstiniu vertinimu, struktūrinis balansas bus 0,1 proc. BVP geresnis nei vidutinio laikotarpio tikslas, įvertinus suteiktą Pakto lankstumo sąlygą⁴ dėl socialinio modelio struktūrinės reformos.

2020 metų valdžios sektoriaus balanso rodiklis ir rodiklio reikšmės nustatymo veiksniai

Lietuvos Respublikos Seimas 2018 m. kovo 22 d. nutarimu Nr. XIII-1058 nustatė 2019–2021 metų laikotarpiui vidutinio laikotarpio tikslą, kuris yra 1 proc. BVP valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas.

Kaip numatyta Įstatymo projekto 20 straipsnyje, 2020 metams nustatoma 0,2 proc. BVP dydžio valdžios sektoriaus pertekliaus užduotis. Planuojama išlaikyti pertekliaus tikslą, nustatytą Stabilumo programoje – vidutinio laikotarpio biudžeto planavimo dokumente. Likusiais vidutinio laikotarpio metais taip pat bus siekiama išlaikyti valdžios sektoriaus 0,1 proc. BVP pertekliaus tikslus.

Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, VSDF, PSDF ir kitų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų (toliau – biudžetų projektų visuma) atitinka 2020 m. valdžios sektoriaus balanso rodiklio užduotį.

Valdžios sektoriaus pertekliaus užduotis nustatyta atsižvelgiant į:

- ✓ Konstituciniu įstatymu nustatytas valdžios sektoriaus fiskalinės drausmės taisyklės;
- ✓ Pakto nuostatas, taip pat Stabilumo programoje⁵ nustatytas valdžios sektoriaus finansų gaires;
- ✓ Lietuvos ekonomikos ciklo būklę, kuri pagal Finansų ministerijos parengtą ir Biudžeto politikos kontrolės institucijos patvirtintą ekonominės raidos scenarijų rodo, kad 2020 metais Lietuvos ekonomika augs sparčiau, nei potencialiai galėtų, ir produkcijos atotrūkis nuo potencialo bus teigiamas.

Fiskalinės drausmės taisyklės ir jų laikymasis 2020 metais

Konstitucinio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta **perteklinio valdžios sektoriaus taisyklė**, reglamentuojanti struktūrinio balanso rodiklio valdymą. Planuojama, kad 2020 metais, kuriems prognozuojamas teigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo, bus tenkinama šios taisyklės sąlyga (3 straipsnio 1 dalies 2 punktą), kai struktūrinis balanso rodiklis yra geresnis nei 2019 metų struktūrinis balanso rodiklis. Numatoma, kad 2019 metais struktūrinis deficitas bus 1,4 proc. BVP, o 2020 metais – 0,7 proc. BVP, tai yra 0,7 proc. BVP mažesnis nei 2019 metais. Struktūrinis balanso rodiklis apskaičiuojamas įvertinant nominalųjį balanso rodiklį, vienkartinius pajamas ir išlaidas veikiančius veiksniai ir ciklinę biudžeto komponentę. Pastaroji priklauso nuo produkcijos atotrūkio nuo potencialo dydžio.

Vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 6 straipsnio 6 dalimi, struktūrinio postūmio užduotis planuojamiems metams nustatoma tik tuo atveju, jeigu numatoma, kad einamaisiais metais nukrypstama nuo vidutinio laikotarpio tikslo.

⁴ Vertinant 2017–2019 metų struktūrinį balanso rodiklį, atsižvelgiama į 0,5 proc. BVP dydžio socialinio modelio kaštus.

⁵ Stabilumo programa: [http://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_SP2019\(1\).pdf](http://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_SP2019(1).pdf)

Struktūrinio postūmio užduoties 2020 metams nustatyti nesiūloma, atsižvelgiant į tai, kad:

✓ pagal naujausius Įstatymo projekto rengimo metu turėtus duomenis numatoma, kad 2019 m. valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas sudarys 1,4 proc. BVP;

✓ numatoma, kad 2019 metais struktūrinis deficitas nenukryps nuo vidutinio laikotarpio tikslo, kuris, įvertinus Pakto lankstumo sąlygą dėl struktūrinės reformos įgyvendinimo, yra 1,5 struktūrinis deficitas.

Įvertinus biudžetų projektų visumą, 2020 metais numatomas valdžios sektoriaus struktūrinio balanso pagerėjimas, lyginant su 2019 m. numatomu struktūriniu balansu, sudaro 0,7 proc. BVP. Pirminio struktūrinio balanso pokytis sudaro 0,4 proc. BVP. Toks pokytis 2020 m. rodo anticiklinę kontraktinę fiskalinę politiką.

Konstitucinio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta valdžios sektoriaus **išlaidų augimo ribojimo taisyklė** numato, kad tuo atveju, jei penkerių pasibaigusių metų valdžios sektoriaus balanso rodiklio aritmetinis vidurkis yra teigiamas dydis, trijų didžiųjų biudžetų (valstybės, VSDF, PSDF) išlaidos nėra ribojamos. Atsižvelgiant į tai, kad 2014–2018 metų valdžios sektoriaus balanso rodiklių aritmetinis vidurkis yra 0,1 proc. BVP, išlaidų augimo ribojimo taisyklė 2020 metais netaikoma.

Pakte yra nustatyta struktūrinio balanso taisyklė, pagal kurią Lietuvos valdžios sektoriaus struktūrinis balansas turi nenukrypti nuo vidutinio laikotarpio tikslo, kuris 2019 metais, įvertinus 0,5 proc. BVP Lietuvai suteiktą lankstumo galimybę dėl struktūrinių reformų pagal Paktą, sudaro –1,5 proc. BVP, o 2020 metais, kai jau nebetaikoma Pakto lankstumo sąlyga, –1 proc. BVP.

Finansų ministerijos vertinimu, atliktu vadovaujantis Pakto nuostatomis, 2020 metų struktūrinis balansas sudaro –0,7 proc. BVP ir nenukrypsta nuo vidutinio laikotarpio tikslo.

Pakto išlaidų augimo ribojimo taisyklė (angl. *Expenditure benchmark*) yra taikoma visam valdžios sektoriui. Pagal šią taisyklę, koreguotos⁶ valdžios sektoriaus išlaidos 2020 metais, palyginti su 2019 metų išlaidomis, gali augti artimu potencialaus BVP augimui tempu 5,2 proc. Finansų ministerijos vertinimu, atliktu vadovaujantis Pakto nuostatomis, išlaidų augimas yra 5 proc.

Lietuvos valdžios sektoriaus struktūrinio balanso ir išlaidų rodiklių atitikimo Pakto taisyklėms vertinimą atliks Europos Komisija ir jį paskelbs lapkričio mėnesio paskutinę dekadą. Šiam vertinimui Europos Komisija naudoja savo makroekonominės ir fiskalines prognozes, kurios atnaujinamos ir paskelbiamos lapkričio mėnesio pirmąją dekadą.

Pagrindinės valstybės biudžeto išlaidų didėjimo kryptys – išmokos vaikui padidinimas, Nacionalinės kolektyvinės sutarties⁷ įgyvendinimo finansavimas, nuosekliai didinamas finansavimas krašto apsaugai, siekiant vykdyti įsipareigojimus NATO. Taip pat tęsiami įsipareigojimai, susiję su įmokomis už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis, taip pat didesnėmis įmokomis į ES biudžetą, indeksuojamos bendrosios pensijos finansavimu valstybės biudžeto lėšomis.

Pagal suplanuotus biudžetų projektų visumos rodiklius, atsižvelgiant į Konstituciniu įstatymu ir Paktu nustatytas fiskalinės drausmės taisykles, daugiau nėra fiskalinės erdvės 2020 metams prisiimti papildomų įsipareigojimų, didinančių išlaidas ar (ir) mažinančių pajamas, todėl papildomi ilgalaikiai įsipareigojimai turi būti atsverti nauju ilgalaikiu pajamų

⁶ Valdžios sektoriaus išlaidos koreguojamos valdžios sektoriaus mokėtinomis palūkanomis, diskrecinių pajamų priemonių neto rezultatu, išlaidomis investicijoms, vienkartinėmis išlaidomis, ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos, skirtos valdžios sektoriui, lėšomis.

⁷ 2019 m. liepos 10 d. pasirašyta Nacionalinė kolektyvinė sutartis. Nuoroda:

<https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/pasirasyta-nacionaline-kolektyvine-sutartis-darbo-uzmokestis-kitamet-augs-apie-286-tukst-darbuotoju>.

šaltiniu (pvz., naujo mokesčio įvedimu, mokesčio bazės praplėtimu, lengvatos neterminuotu panaikinimu ar kitų ilgalaikių išlaidų mažinimu).

2. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos

Šiuo metu Lietuvos ūkyje stebimi procesai – vis dar sparčiau, nei potencialiai leistų turimi gamybos pajėgumai ir darbo jėgos išteklių auganti ekonomika, kartu su kelerius metus trunkančia įtampa darbo rinkoje ir augančiu aktyvumu nekilnojamojo turto rinkoje – tai ženkliai, rodantys ekonomikos ciklinį pakilimą. Vis dar besitęsiančiu ekonomikos pakilimo laikotarpiu biudžetais planuojami valdžios sektoriaus nominalūs pertekliai sudaro sąlygas palaipsniui didinti rezervus, kurie galėtų būti panaudoti nepalankiu ekonomikai metu.

Kiekvienais vidutinio laikotarpio metais bus siekiama valdžios sektoriaus pertekliaus, kurio dydis nustatomas atsižvelgiant į ekonomikos ciklo fazę ir fiskalinės drausmės taisykles. Numatoma, kad 2019–2022 metais struktūrinis deficitas palaipsniui mažės. Nuo vidutinio laikotarpio tikslo nukrypta nebus.

Įstatymo projekto rengimo metu turėtais duomenimis, tam, kad 2021 m. būtų pasiektas Stabilumo programoje nustatytas ir šioje apžvalgoje nurodytas 0,1 proc. BVP valdžios sektoriaus tikslinis perteklius, reikalingos pajamų didinimo ir / ar išlaidų mažinimo priemonės už 82,5 mln. eurų. Tuo tarpu numatoma, kad 2022 m. tikslinis 0,1 proc. BVP perteklius būtų pasiektas biudžetų įstatymų visumos priemonėmis.

Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos (įtraukiant naujas, kartu su Įstatymo projektu planuojamas fiskalinės politikos priemones)

Rodiklio pavadinimas	ESS' 2010 kodas	2019 metai	2020 metai		2021 metai	2022 metai
		BVP procentas	mln. eurų	BVP procentas	BVP procentas	BVP procentas
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (–)						
1. Valdžios sektorius	S.13	0,1	105,7	0,2	0,1	0,1
2. Centrinė valdžia	S.1311	–0,9	–497,4	–1,0	–0,7	–0,6
3. Krašto valdžia	S.1312	–	–	–	–	–
4. Vietos valdžia	S.1313	0,2	21,1	0,0	0,0	0,0
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	0,8	582,0	1,1	0,7	0,7
Valdžios sektorius						
6. Visos pajamos	OTR	35,5	18651,5	36,7	36,4	36,2
7. Visos išlaidos	OTE	35,4	18545,8	36,5	36,3	36,1
8. Grynasis skolinimas / skolinimasis	B.9	0,1	105,7	0,2	0,1	0,1
9. Palūkanų mokėjimas	D.41	0,8	244,4	0,5	0,4	0,2
10. Pirminis balansas		0,8	350,1	0,7	0,5	0,3
11. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		0,1	2,9	0,0	0,0	0,0
Pajamos						
12. Pajamos iš mokesčių (12 = 12a + 12b + 12c)		20,2	10755,8	21,1	21,5	21,8
12a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	11,5	6155,0	12,1	12,4	12,3
12b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	8,7	4589,8	9,0	9,1	9,4
12c. Turto mokesčiai	D.91	0,0	11,0	0,0	0,0	0,0
13. Socialinio draudimo įmokos	D.61	10,1	5375,1	10,6	10,6	10,6
14. Pajamos iš turto	D.4	0,6	255,1	0,5	0,4	0,4
15. Kitos		4,5	2265,4	4,5	3,9	3,4
16 = 6. Visos pajamos	OTR	35,5	18651,5	36,7	36,4	36,2
Pajamos iš mokesčių ir įmokų (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995)		30,4	16123,0	31,7	32,1	32,3

Rodiklio pavadinimas	ESS' 2010 kodas	2019 metai	2020 metai		2021 metai	2022 metai
		BVP procentas	mln. eurų	BVP procentas	BVP procentas	BVP procentas
Išlaidos						
17. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1+P.2	14,7	7624,0	15,0	14,9	14,9
17a. Atlygis darbuotojams	D.1	9,7	5096,1	10,0	10,0	10,0
17b. Tarpinis vartojimas	P.2	5,0	2527,9	5,0	4,9	4,9
18. Socialinės išmokos (18 = 18a + 18b)	D.6M	13,9	7439,2	14,6	14,9	15,1
iš kurių nedarbo išmokos		0,4	210,7	0,4	0,4	0,4
18a. Socialiniai pervedimai natūra	D.632	1,7	863,7	1,7	1,7	1,7
18b. Socialinės išmokos, išskyrus socialinius pervedimus natūra	D.62	12,2	6575,5	12,9	13,1	13,3
19 = 9. Palūkanų mokėjimas	D.41	0,8	244,4	0,5	0,4	0,2
20. Subsidijos	D.3	0,3	141,3	0,3	0,3	0,2
21. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	3,6	1937,0	3,8	3,7	3,5
22. Kapitalo pervedimai	D.9	0,2	101,4	0,2	0,2	0,2
23. Kitos		2,0	1057,9	2,1	2,0	2,0
24 = 7. Visos išlaidos	OTE	35,4	18545,8	36,5	36,3	36,1

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų

Rodiklio pavadinimas	ESS' 2010 kodas	BVP procentas			
		2019 metai	2020 metai	2021 metai	2022 metai
Pajamos					
1. Pajamos iš mokesčių (1 = 1a + 1b + 1c)		17,0	20,4	21,3	21,8
1a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	11,2	11,5	12,1	12,3
1b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	5,8	8,9	9,2	9,4
1c. Turto mokesčiai	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Socialinio draudimo įmokos	D.61	13,2	10,0	10,6	10,5
3. Pajamos iš turto	D.4	0,6	0,5	0,4	0,4
4. Kitos		4,5	4,5	3,9	3,4
5. Visos pajamos	OTR	35,3	35,4	36,2	36,1
Išlaidos					
6. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1+P.2	14,2	14,6	14,9	14,9
6a. Atlygis darbuotojams	D.1	9,2	9,7	10,0	10,0
6b. Tarpinis vartojimas	P.2	5,0	5,0	4,9	4,9
7. Socialinės išmokos		13,4	14,1	14,8	15,1
8. Palūkanų mokėjimas	EDP D.41	0,8	0,5	0,4	0,2
9. Subsidijos	D.3	0,3	0,3	0,3	0,2
10. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	3,6	3,8	3,7	3,5
11. Kapitalo pervedimai	D.9	0,2	0,2	0,2	0,2
12. Kitos		1,9	2,1	2,0	2,0
13. Visos išlaidos	OTE	34,4	35,5	36,1	36,1

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

Vidutinio laikotarpio centrinės valdžios subsektoriaus finansų projekcijos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų

Rodiklio pavadinimas	ESS' 2010 kodas	BVP procentas			
		2019 metai	2020 metai	2021 metai	2022 metai
Pajamos					
1. Pajamos iš mokesčių (1 = 1a + 1b + 1c)		13,4	16,8	17,6	18,0
1a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	11,0	11,3	11,9	12,2
1b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	2,4	5,4	5,7	5,8
1c. Turto mokesčiai	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Socialinio draudimo įmokos	D.61	0,2	0,2	0,2	0,2
3. Pajamos iš turto	D.4	0,5	0,4	0,4	0,4
4. Kitos		5,4	5,0	4,5	4,1
5. Visos pajamos	OTR	19,5	22,4	22,8	22,6
Išlaidos					
6. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1+P.2	8,1	8,3	8,5	8,5
6a. Atlygis darbuotojams	D.1	4,8	5,1	5,4	5,3
6b. Tarpinis vartojimas	P.2	3,3	3,2	3,1	3,2
7. Socialinės išmokos		3,0	3,4	3,8	4,0
8. Palūkanų mokėjimas	EDP D.41	0,8	0,5	0,4	0,2
9. Subsidijos	D.3	0,3	0,3	0,3	0,2
10. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	2,5	2,7	2,6	2,4
11. Kapitalo pervedimai	D.9	0,2	0,2	0,2	0,2
12. Kitos		3,8	7,8	7,7	7,7
13. Visos išlaidos	OTE	18,7	23,2	23,4	23,2

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

Vidutinio laikotarpio socialinio draudimo fondų subsektorių finansų projekcijos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų

Rodiklio pavadinimas	ESS' 2010 kodas	BVP procentas			
		2019 metai	2020 metai	2021 metai	2022 metai
Pajamos					
1. Pajamos iš mokesčių (1 = 1a + 1b + 1c)		–	–	–	–
1a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	–	–	–	–
1b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	–	–	–	–
1c. Turto mokesčiai	D.91	–	–	–	–
2. Socialinio draudimo įmokos	D.61	13,0	9,9	10,4	10,3
3. Pajamos iš turto	D.4	–	–	–	–
4. Kitos		3,7	3,8	3,9	4,0
5. Visos pajamos	OTR	16,7	13,7	14,3	14,4
Išlaidos					
6. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1+P.2	0,2	0,2	0,2	0,2
6a. Atlygis darbuotojams	D.1	0,1	0,1	0,1	0,1
6b. Tarpinis vartojimas	P.2	0,1	0,1	0,1	0,1
7. Socialinės išmokos		10,0	10,2	10,6	10,7
8. Palūkanų mokėjimas	EDP D.41	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Subsidijos	D.3	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Kapitalo pervedimai	D.9	–	–	–	–
12. Kitos		6,1	2,6	2,8	2,8
13. Visos išlaidos	OTE	16,4	13,0	13,6	13,7

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

Vidutinio laikotarpio struktūriniai balanso rodikliai

Rodiklio pavadinimas	BVP procentas*			
	2019 metai	2020 metai	2021 metai	2022 metai
1. BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	3,7	2,4	2,3	2,2
2. Valdžios sektoriaus grynasis skolinimas (+) / skolinimasis (-)	0,1	0,2	0,1	0,1
3. Palūkanos	0,8	0,5	0,4	0,2
4. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės	0,0	0,1	0,0	0,0
iš jų:				
vienkartinės priemonės – valdžios sektoriaus pajamos	0,1	0,0	0,0	0,0
vienkartinės priemonės – valdžios sektoriaus išlaidos	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo	3,5	2,2	1,3	0,7
6. Ciklinė biudžeto dedamoji	1,4	0,9	0,5	0,3
7. Balansas, pakoreguotas pagal ciklą (2 – 6)	-1,4	-0,7	-0,4	-0,2
8. Struktūrinis balanso rodiklis (7 – 4)	-1,4	-0,7	-0,4	-0,2
9. Struktūrinis balanso rodiklis, įvertinus suteiktą lankstumą pagal Paktą	-0,9	–	–	–
10. Pirminis struktūrinis valdžios sektoriaus balansas	-0,6	-0,2	0,0	0,1
11. Pirminio struktūrinio valdžios sektoriaus balanso pokytis	-0,7	0,4	0,2	0,1

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

3. 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų rodiklių perklasifikavimai

2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų rodiklių perklasifikavimai, atliekami valdžios sektoriaus balanso rodiklių perskaičiuojant pagal Europos sąskaitų sistemą (ESS'2010)

Rodiklis	mln. eurų
Pajamų korekcijos iš viso:	39,6
Iš jų:	
pridėtinės vertės mokestis, akcizai	39,1
įplaukos už leidimus naudoti radijo dažnius	0,5
Išlaidų korekcijos iš viso:	-141,6
Iš jų:	
sumokėtų ir priskaičiuotų palūkanų skirtumas	-76,6
palūkanų korekcija dėl išvestinių finansinių priemonių poveikio	21,0
valstybinių pensijų ir kitų socialinių išmokų, sumažintų per krizę, dalinis vienkartinis kompensavimas	-9,9
kompensacijos už darbą, apmokamą iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl ekonomikos krizės metu neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio	-21,8
krašto apsaugos srities išlaidos karinei įrangai ir atsargoms įsigyti	-25,4
kompensacijoms piliečiams už išperkamą žemę	-3,7
lėšų piliečių nuosavybės teisėms į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus atkurti ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti	-1,0
kompensacija už Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą	-3,6
tiesioginės išmokos iš valstybės biudžeto už praėjusius metus, išmokėtos einamaisiais metais	-13,3
tiesioginės išmokos iš valstybės biudžeto už einamuosius metus, išmokėtinos ateities metais	15,4
valstybės biudžeto įsipareigojimai pagrindinei pensijų daliai, sumokami už ankstesnius metus	-7,9
kreditoriniams įsiskolinimamo sumažinimas	-14,8

Šaltinis: Finansų ministerija.

4. Vidutiniu laikotarpiu numatomos fiskalinės rizikos sąrašas ir projekcijų jautrumo analizė

Valdžios sektoriaus fiskaliniai rodikliai 2020 metais ir kitais vidutinio laikotarpio metais gali blogėti išsipildžius neigiamai rizikai, susijusiai su ekonominės raidos scenarijumi (žiūrėti skyrių „Ekonominės raidos scenarijus“) ir kitomis rizikomis, išvardintomis lentelėje:

Rizika	Rizikos šaltinis	Rizikos laipsnis	Rizikos pasireiškimo tikėtinumumas
Valstybės valdomų įmonių veikla	Veiklos rezultatų gerėjimas arba blogėjimas gali didinti arba mažinti į valstybės biudžetą sumokamų dividendų sumas	vidutinis	vidutinis
Indėlių ir investicijų draudimas	Įvykus kredito įstaigų bankrotui didėtų centrinės valdžios išlaidos dėl įsipareigojimų indėlininkams vykdymo	žemas	žemas
Įmokų į ES biudžetą didėjimas	Šalies įmokos į ES biudžetą gali didėti dėl ES 2014–2020 metų daugiametės finansinės programos įgyvendinimo spartėjimo bei dėl galimo netvarkingo Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš ES. Taip pat numatomas šalies įmokų į ES biudžetą didėjimas pagal kitą (2021–2027 metų) ES daugiametę finansinę programą dėl Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš ES bei šalies ekonomikos augimo (didžioji įmokos dalis skaičiuojama nuo šalies bendrųjų nacionalinių pajamų)	vidutinis	aukštas
Krašto apsaugos išlaidų duomenų statistinės korekcijos	Karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų prognozių ir faktinių duomenų, valdžios sektoriaus finansų statistikoje vertinamų kaupiamuoju principu (pagal ESS), reikšmingi skirtumai gali didinti arba mažinti valdžios sektoriaus išlaidas	aukštas	aukštas
Struktūrinių pokyčių įgyvendinimo kaštai	Besikeičianti (lyginant su prognozuotąja) ekonomikos raida turi įtakos struktūrinių pokyčių kaštų vertinimui – kaštai gali didėti arba mažėti	vidutinis	aukštas
Politinis ciklas	Prieš rinkimus ir rinkimų metais patiriamas didesnis spaudimas prisiimti ilgalaikius įsipareigojimus gali didinti išlaidas	aukštas	aukštas
Pasaulio finansų rinkų sąlygos	Pokyčiai pasaulio finansų rinkose gali didinti Vyriausybės skolinimosi sąnaudas	vidutinis	žemas
ES lėšų pokyčiai	Lietuvai skiriamas finansavimas iš ES biudžeto pagal ES 2021–2027 metų daugiametę finansinę programą gali mažėti	aukštas	aukštas
Stichinės nelaimės	Liūtys, gaisrai, epidemijos gali didinti valdžios sektoriaus išlaidas	vidutinis	vidutinis
Demografiniai pokyčiai	Besikeičianti visuomenės amžiaus struktūra, geresnis arba blogesnis, nei laukta, migracijos balansas valdžios sektoriaus balansą gali paveikti tiek teigiamai, tiek neigiamai	vidutinis	vidutinis

Išsami informacija apie vidutinio laikotarpio fiskalinę riziką ir jos įvertinimą pateikta Stabilumo programos VI dalies 3 skyriuje „Rizikos vertinimas“.

Lietuvos ekonomika yra maža ir atvira, todėl prekybos partnerių ekonominė padėtis ir ateities perspektyvos daro didelę įtaką Lietuvos ūkio raidai. Vidutiniu laikotarpiu ekonominė raida, palyginti su numatyta Finansų ministerijos ekonominės raidos scenarijuje, paskelbtame 2019 m. rugsėjo 11 d., gali būti spartesnė arba lėtesnė. Tvyrant neuztikrintumui dėl ateities egzistuoja nukrypimo nuo ekonominės raidos scenarijaus tiek teigiama, tiek neigiama rizika, kuri iš esmės kyla dėl išorinių veiksnių. Todėl buvo atlikti techniniai skaičiavimai ir sudaryti alternatyvūs scenarijai, darant prielaidą, kad BVP augimas atitinkamais vidutinio laikotarpio metais bus 1 procentiniu punktu mažesnis nei ekonominės raidos scenarijuje (pesimistinis scenarijus), ir darant prielaidą, kad BVP augimas atitinkamais vidutinio laikotarpio metais bus 1 procentiniu punktu didesnis nei ekonominės raidos scenarijuje (optimistinis scenarijus).

Alternatyvūs scenarijai

Rodiklio pavadinimas	2019 metai	2020 metai	2021 metai	2022 metai
Ekonominės raidos scenarijus				
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	3,7	2,4	2,3	2,3
BVP to meto kainomis, mln. eurų	48333,1	50862,3	53128,1	55459,0
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	7,1	5,2	4,5	4,4
Pesimistinis scenarijus				
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	2,7	1,4	1,3	1,3
BVP to meto kainomis, mln. eurų	47859,8	50358,3	52601,1	54908,9
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	6,1	4,2	3,4	3,4
Optimistinis scenarijus				
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	4,7	3,4	3,3	3,3
BVP to meto kainomis, mln. eurų	48806,6	51366,6	53655,3	56009,3
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	8,2	6,3	5,5	5,4

Šaltiniai: Finansų ministerija

Vidutiniu laikotarpiu rinkoje 1 procentiniu punktu padidėjus kintamosioms ir fiksuotosioms palūkanų normoms, mokėtinos už centrinės valdžios priištus naujus išpareigojimus palūkanos 2020–2022 metais padidėtų atitinkamai 0 mln. eurų, 20 mln. eurų ir 36 mln. eurų, tai yra vidutiniškai po 3 bazinius punktus BVP per metus. Sumažėjus (padidėjus) BVP augimui 1 procentiniu punktu, valdžios sektoriaus pajamos sumažėtų (padidėtų) vidutiniškai apie 0,4 proc. BVP.

Pajamų ir centrinės valdžios mokėtinų palūkanų jautrumo analizė

Rodiklio pavadinimas	2020 metai	2021 metai	2022 metai
Valdžios sektoriaus pajamų pokytis pasitvirtinus pesimistiniam* scenarijui, mln. eurų	-203,0	-210,8	-218,6
Valdžios sektoriaus pajamų pokytis pasitvirtinus optimistiniam* scenarijui, mln. eurų	203,0	210,8	218,6
Valdžios sektoriaus balanso pokytis dėl pajamų pokyčio pasitvirtinus pesimistiniam* scenarijui, proc. BVP	-0,4	-0,4	-0,4
Valdžios sektoriaus balanso pokytis dėl pajamų pokyčio pasitvirtinus optimistiniam* scenarijui, proc. BVP	0,4	0,4	0,4
Mokėtinų centrinės valdžios palūkanų pokytis, 1 procentiniu punktu padidėjus (sumažėjus) kintamosioms ir fiksuotosioms palūkanų normoms, mln. eurų	0,0 (-0,0)	20,8 (-20,8)	36,0 (-36,0)
Valdžios sektoriaus balanso pokytis, atitinkamai padidėjus (sumažėjus) mokėtinoms centrinės valdžios palūkanoms, proc. BVP	0,0	-0,04 (0,04)	0,1 (0,1)

Šaltinis – Finansų ministerija.

* Pajamų jautrumas vertintas pagal lentelėje „Alternatyvūs scenarijai“ pateiktus duomenis.

5. Valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo perspektyvos

Europos Komisijos atliktas Lietuvos valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo vertinimas⁸, naudojantis Stabilumo programoje pateiktomis vidutinio laikotarpio Lietuvos valdžios sektoriaus finansų projekcijomis, rodo, kad ilgalaikio valdžios sektoriaus tvarumo rodiklio (toliau – S2) reikšmė, palyginti su analogišku vertinimu, naudojantis Lietuvos 2018 metų stabilumo programoje pateiktais duomenimis, padidėjo 0,3 procentiniais punktais nuo 0,7 proc. punktų BVP 2018 m. iki 1 proc. punkto BVP 2019 m. Mažesnė nei 2 procentų S2 rodiklio reikšmė reiškia, kad rizika dėl ilgalaikio valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertintina kaip maža. Europos Komisijos vertinime teigiama, kad, jei Lietuva įgyvendins Stabilumo programoje nustatytus fiskalinius tikslus, S2 rodiklio reikšmė sumažės iki 0,4 proc. punktų BVP. Biudžetų projektų visuma 2020 m. formuoja 0,2 proc. BVP valdžios sektoriaus perteklių, kuris atitinka Stabilumo programoje nustatytą 2020 m. tikslinį valdžios sektoriaus balansą. 2020–2022 metais taip pat bus siekiama formuoti Stabilumo programoje numatys

⁸ Europos Komisijos atliktas Stabilumo programos vertinimas: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/15_lt_sp_assessment_0.pdf.

valdžios sektoriaus perteklius, nebent tiksliniai rodikliai keistųsi dėl ekonominės raidos scenarijaus ir ekonomikos ciklo fazės vertinimo pasikeitimų. 2020 m. ir likusiais vidutinio laikotarpio metais valdžios sektoriaus finansai bus valdomi taip, kad būtų nenukrypta nuo vidutinio laikotarpio tikslo. Ilgalaikio valdžios sektoriaus finansų tvarumo rizikos mažinimas išlieka vienas svarbiausių fiskalinės politikos ilgalaikių tikslų.

Išsami informacija apie Lietuvos ilgalaikį tvarumą pateikta Stabilumo programos V dalyje „Valdžios sektoriaus finansų tvarumas“.

6. Europos Komisijos parengtų Lietuvos makroekonominių ir fiskalinių rodiklių prognozių ir Finansų ministerijos parengto ekonominės raidos scenarijaus bei vidutinio laikotarpio fiskalinių rodiklių projekcijų palyginimas

Finansų ministerijos ekonominės raidos scenarijaus projekcijos, paskelbtos 2019 m. rugsėjo 11 d., parengtos naudojant naujausius statistinius duomenis ir kitą iki 2019 m. rugpjūčio 30 d. gautą informaciją.

Naujausių žinomų Finansų ministerijos, Lietuvos banko ir Europos Komisijos parengtų makroekonominių pagrindinių rodiklių projekcijų palyginimas

Rodiklis	Metai	Institucijos pavadinimas		
		Finansų ministerija (2019 metų rugsėjis)	Lietuvos bankas ¹ (2019 metų rugsėjis)	Europos Komisija (2019 metų liepa)
BVP pokytis, proc.	2019	3,7	3,7	3,1
	2020	2,4	2,5	2,4
BVP defliatoriaus pokytis, proc.	2019	3,3	2,8	3,0*
	2020	2,7	2,2	2,7*
BPKF pokytis, proc.	2019	7,5	6,9	5,0*
	2020	4,9	4,1	4,4*
Namų ūkių vartojimo išlaidų pokytis, proc.	2019	3,9	4,0 ²	3,8 ^{2*}
	2020	3,9	3,6 ²	3,3 ^{2*}
Suderinto vartotojų kainų indekso pokytis, proc.	2019	2,4	2,3	2,2
	2020	2,3	2,2	2,1
Nedarbo lygis, proc.	2019	6,0	5,8	6,2*
	2020	5,9	5,7	6,0*
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	2019	8,3	8,5	7,0 ^{3*}
	2020	7,4	6,7	5,9 ^{3*}

¹ Lietuvos banko projekcijos pateikiamos pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

² Privatus vartojimas (pokytis, proc.), susidedantis iš namų ūkių ir NPI, aptarnaujančių namų ūkių, vartojimo išlaidų.

³ Atlygis vienam darbuotojui.

* Europos Komisijos 2019 metų gegužės mėnesio prognozės.

Finansų ministerijos parengtos fiskalinių rodiklių projekcijos, pateiktos Įstatymo projekto lydimoosiuose dokumentuose, yra parengtos naudojant naujausius statistinius duomenis, naujausio Finansų ministerijos parengto ekonominės raidos scenarijaus duomenis, taip pat kitą iki spalio 15 dienos gautą informaciją iš valdžios sektoriui priskiriamų subjektų (pvz., VSDF, PSDF, valstybės įmonės „Indėlių ir investicijų draudimas“, Krašto apsaugos, Sveikatos apsaugos, Ūkio, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų, Valstybinės mokesčių inspekcijos, kitų).

Naujausių žinomų Finansų ministerijos ir Europos Komisijos parengtų valdžios sektoriaus pagrindinių rodiklių projekcijų palyginimas

Proc. BVP	Metai	Institucijos pavadinimas		
		Finansų ministerija (2019 metų balandis – Stabilumo programa)	Finansų ministerija (2019 metų rugsėjis)	Europos Komisija (2019 metų gegužė)
Valdžios sektoriaus balansas	2019	0,4	0,1	0,3
	2020	0,2	0,2	0,0
Struktūrinis balanso rodiklis	2019	-0,4	-1,4	-1,0
	2020	-0,3	-0,7	-0,9

Šaltinis – Finansų ministerija; Europos Komisijos 2019 m. gegužės mėn. prognozės

Finansų ministerijos ir Europos Komisijos projekcijų rengimo laiko nesutapimas lemia 2019 metų gegužės mėnesio Europos Komisijos ir 2019 metų rugsėjo mėnesio Finansų ministerijos paskelbtų projekcijų skirtumą.

III. 2020–2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojami rodikliai

Su kartu teikiamu Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu tvirtinami trejų biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos (neįskaitant savivaldybių biudžetams skirtų valstybės biudžeto asignavimų) planuojami rodikliai – pajamos ir asignavimai.

1. Planuojami pagrindiniai rodikliai

2020–2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų (VB ir SB) konsoliduotos visumos pagrindiniai rodikliai

	2019 m. planas	2020 m. projektas	2020 m., palyginti su 2019 m.		2021 m. projektas	2021 m., palyginti su 2020 m.		2022 m. projektas	2022 m., palyginti su 2021 m.	
			+/-	%		+/-	%		+/-	%
PAJAMOS										
VB ir SB konsoliduotos visumos pajamos (su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis)	12 490,2	13 681,3	1 191,1	9,5	14 294,8	613,5	4,5	14 656,7	361,9	2,5
<i>iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos</i>	<i>1 921,6</i>	<i>1 982,4</i>	<i>60,8</i>	<i>3,2</i>	<i>1 967,0</i>	<i>-15,4</i>	<i>-0,8</i>	<i>1 669,6</i>	<i>-297,4</i>	<i>-15,1</i>
VB ir SB konsoliduotos visumos pajamos (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų)	10 568,6	11 698,9	1 130,3	10,7	12 327,8	628,9	5,4	12 987,2	659,4	5,3

	2019 m. planas	2020 m. projektas	2020 m., palyginti su 2019 m.		2021 m. projektas	2021 m., palyginti su 2020 m.		2022 m. projektas	2022 m., palyginti su 2021 m.	
			+/-	%		+/-	%		+/-	%
ASIGNAVIMAI										
VB ir SB konsoliduotos visumos asignavimai (su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis)	13 576,3	14 755,4	1 179,1	8,7	14 994,3	242,8	1,6	15 125,8	131,4	0,9
<i>iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos</i>	2 242,7	2 235,6	-7,1	-0,3	2 175,3	-60,3	-2,7	1 640,9	-534,4	-24,6
VB ir SB konsoliduotos visumos asignavimai (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų)	11 333,6	12 519,8	1 186,3	10,5	12 818,1	303,1	2,4	13 484,9	665,8	5,2

2. Pokyčiai dėl naujų ekonomikos politikos prioritetų

Planuojami 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos asignavimai, palyginti su Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIII-1717 „Dėl 2019 metų, 2020 metų ir 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių“ patvirtintais 2020 metų planuojamais asignavimais, yra 1179,1 mln. eurų didesni. Pagrindinės asignavimų padidėjimo priežastys – bendrosios pensijos finansavimas valstybės biudžeto lėšomis, išmokos vaikui padidėjimas, įmokų už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis ir įmokų į ES biudžetą (nuosavų išteklių pervedimas) padidėjimas, nuosekliai didinamas finansavimas krašto apsaugai, siekiant vykdyti įsipareigojimus NATO, įgyvendinamos struktūrinės reformos ir kiti Vyriausybės programoje numatyti strateginiai projektai⁹, Nacionalinės kolektyvinės sutarties¹⁰ įgyvendinimo finansavimas.

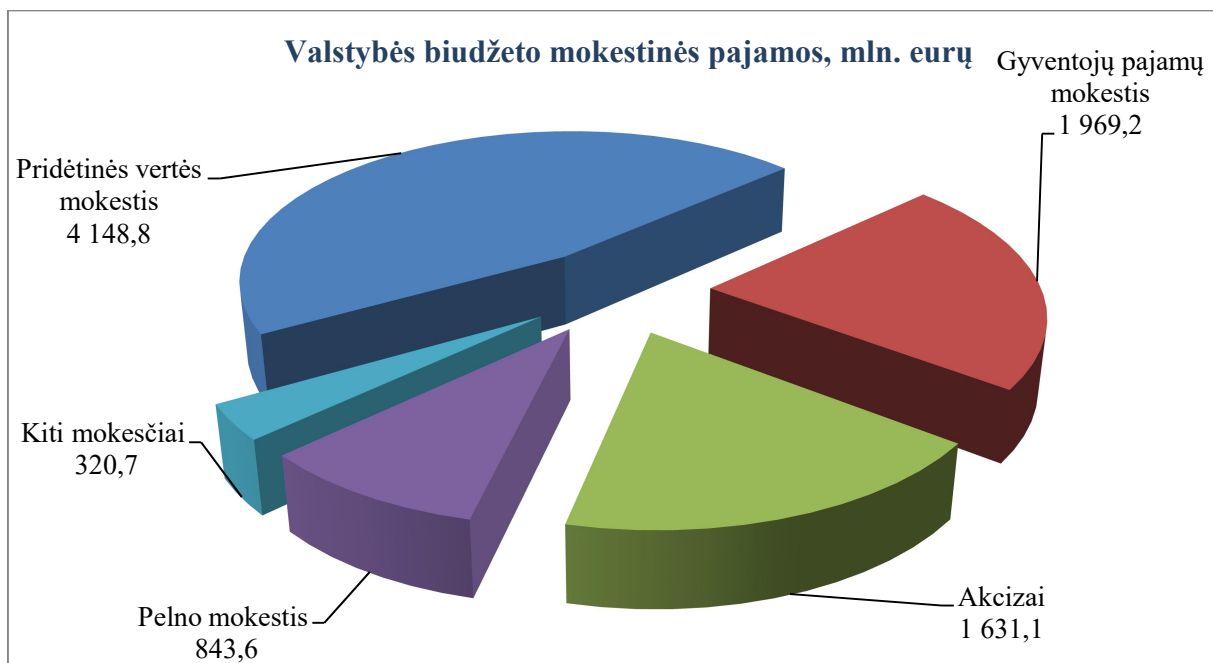
IV. Valstybės biudžeto pajamos

Prognozuojama, kad 2020 metų valstybės biudžeto pajamos kartu su ES ir kitomis tarptautinės finansinės paramos lėšomis sudarys 11 545,3 mln. eurų, arba 9,0 proc. daugiau, palyginti su 2019 metais patvirtintu planu. 2020 metais valstybės biudžeto pajamos, neįskaitant ES ir kitų tarptautinės finansinės paramos lėšų, sieks apie 9 563 mln. eurų, arba bus apie 10,3 proc. didesnės, nei planuota gauti šiemet.

Prognozuojama, kad iš 4 pagrindinių mokesčių (pridėtinės vertės, gyventojų pajamų, akcizų ir pelno), kurie sudaro apie 89,9 proc. valstybės biudžeto pajamų be ES ir kitų tarptautinės finansinės paramos lėšų, bus gauta apie 8 592,7 mln. eurų, arba 9,7 proc. daugiau, nei planuota gauti 2019 metais.

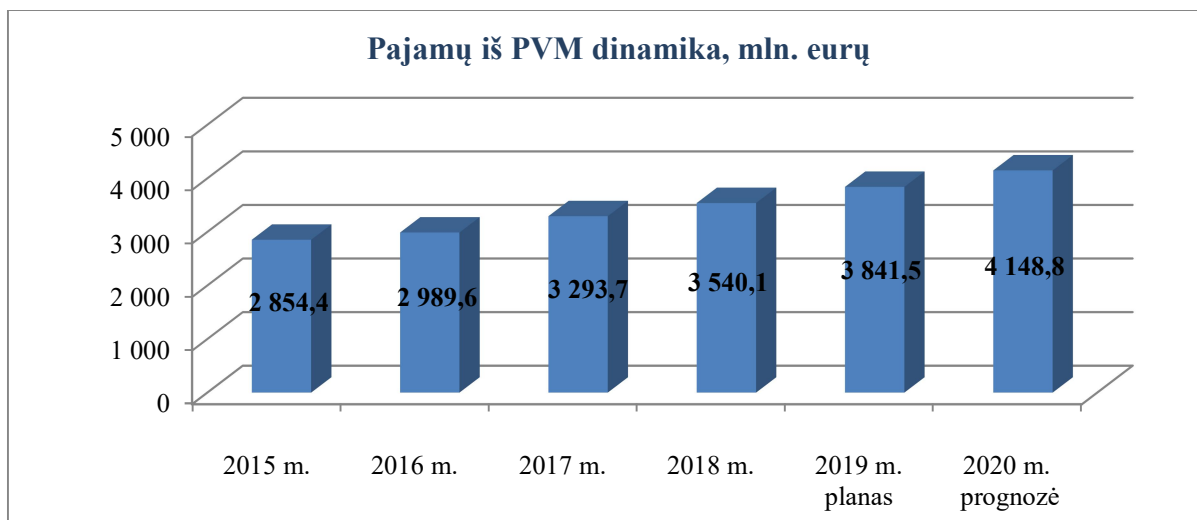
⁹ Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių planas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2389544007b11e79ba1ee3112ade9bc>; Vyriausybės programa: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ed6be240c12511e6bcd2d69186780352>.

¹⁰ 2019 m. liepos 10 d. pasirašyta Nacionalinė kolektyvinė sutartis: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienu/pasirasyta-nacionaline-kolektyvine-sutartis-darbo-uzmokestis-kitamet-augs-apie-286-tukst-darbuotoju>.

1. Pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio

Svarbiausias mokestis, kurio prognozuojamos pajamos 2020 metais sudarys 4 148,8 mln. eurų (apie 43,4 proc. visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų), apie 8,2 proc. BVP to meto kainomis), yra pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM).

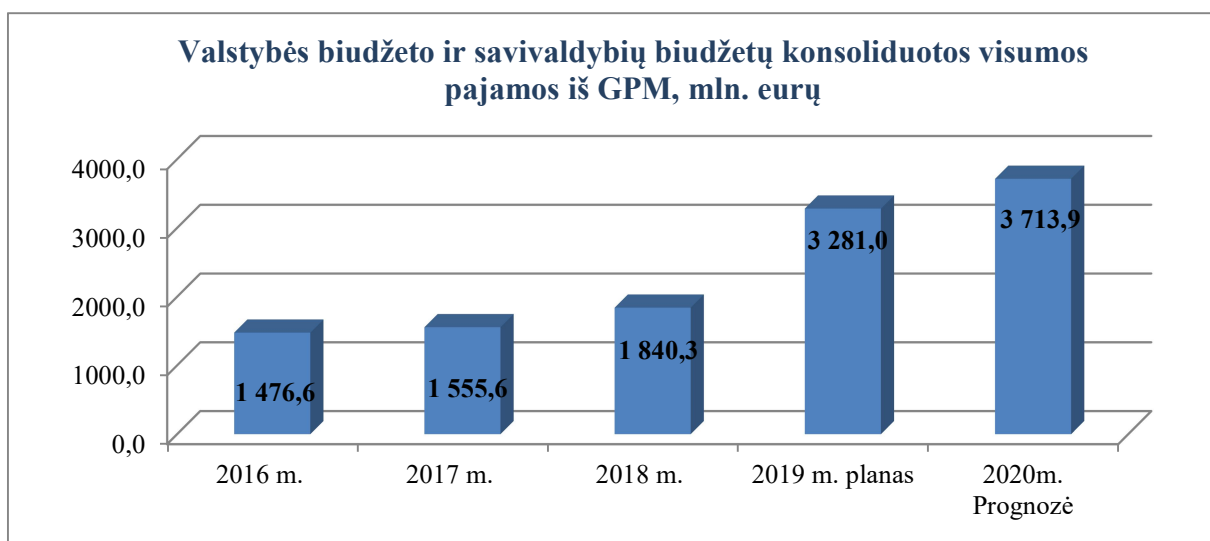
Pajamos iš PVM buvo prognozuojamos atsižvelgiant į 2019 metų numatomą PVM plano vykdymą, į galutinio vartojimo išlaidų ir PVM mokestinės bazės procentinio santykio dinamiką, į galiojančių PVM lengvatų įtaką pajamoms. Prognozuojant įvertinta, kad galutinio vartojimo išlaidos 2020 metais nominaliai didės 6,1 proc. Be to, numatoma, kad dėl geresnio mokesčių administravimo 2020 metais papildomai surinktos pajamos sudarys 2,7 proc. visų pajamų iš PVM. Taip pat buvo atsižvelgta į grąžintinos (įskaitytinės) PVM sumos (PVM permoka per 2020 metus nepasikeis) ir nesumokėtos (įsiskolinimo valstybei) PVM sumos (PVM nepriemoka per 2020 metus nepasikeis) pokyčių įtaką faktinėms pajamoms.

2. Pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio

2020 metais į valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos biudžetą prognozuojama gauti 3 713,9 mln. eurų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM).

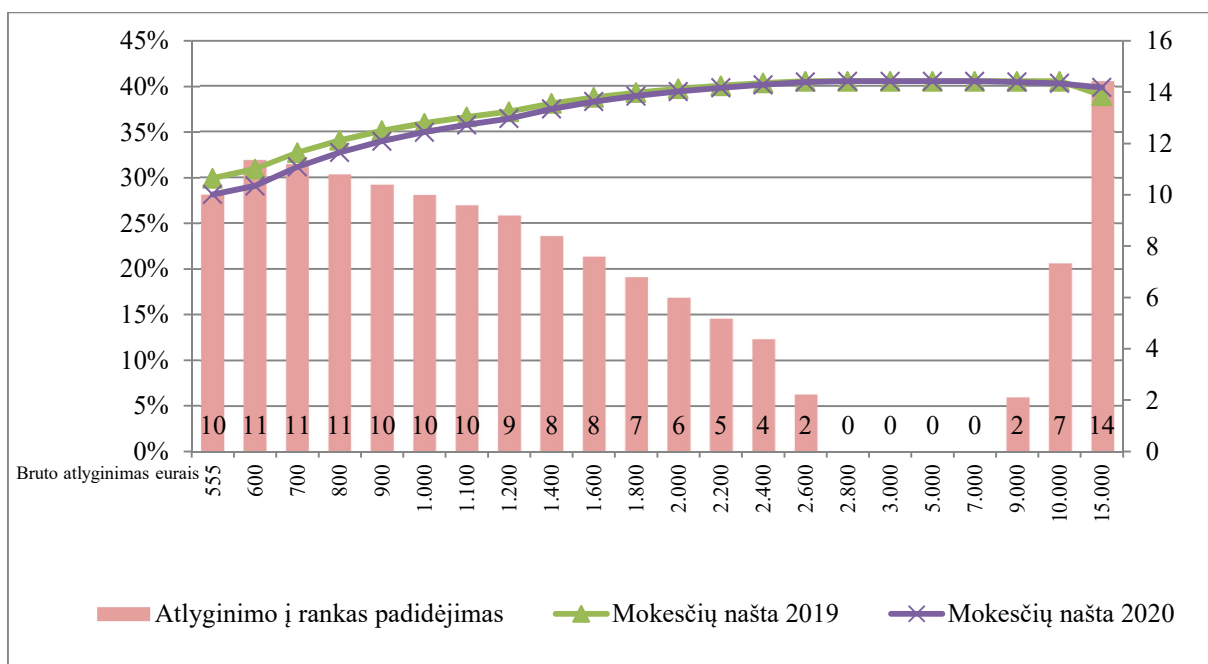
Šio mokesčio dalis, tenkanti valstybės biudžetui, 2020 metais sudarys 53,02 proc. visų prognozuojamų pajamų iš GPM į valstybės ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos biudžetą. Į valstybės biudžetą prognozuojama gauti 1 969,2 mln. eurų pajamų iš GPM, arba 20,6 proc. visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų) ir 3,9 proc. BVP to meto kainomis.

Pajamos iš GPM 2020 metais buvo prognozuojamos atsižvelgiant į 2019 metais numatomas gauti GPM pajamas, į įplaukų iš GPM santykio su darbo užmokesčio fondu dinamiką bei į prognozuojamą metinį darbo užmokesčio fondo augimo rodiklį, kartu įvertinant neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) didinimo, minimaliosios mėnesinės algos didinimo, šiuo metu galiojančio 1,3 koeficiento, kuris taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, didinimo iki 1,65 ir administravimo gerinimo priemonių įtaką pajamoms.

2020 metų biudžeto projekte įvertinta, kad dėl pagrindinio NPD ir individualių NPD riboto darbingumo asmenims dydžių pakeitimo valstybės ir savivaldybių biudžetai 2020 metais neteks apie 117 mln. eurų pajamų iš GPM.

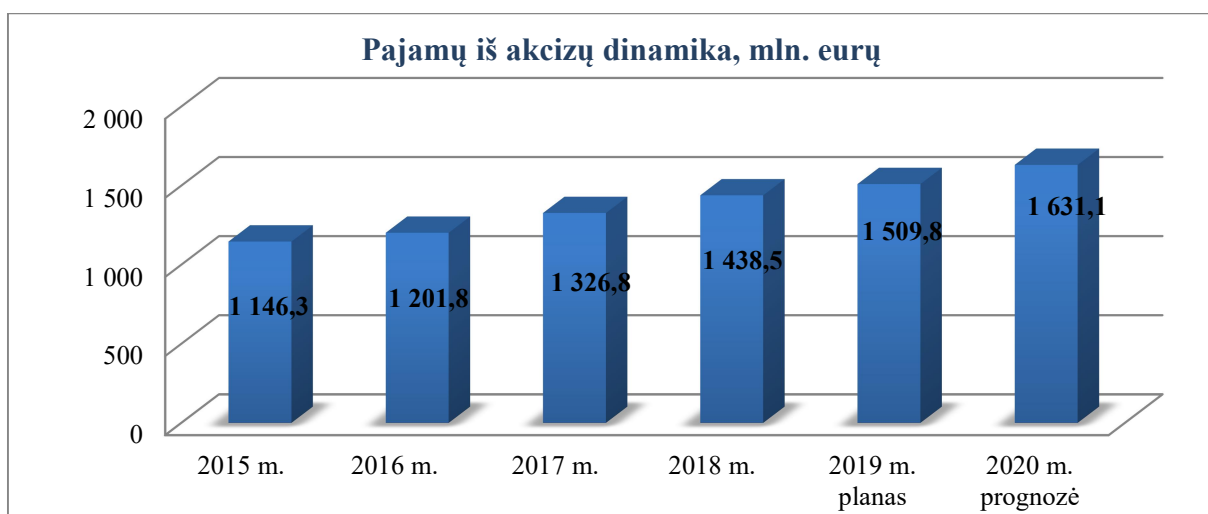
Palyginti su dabartine situacija, dėl mokesčių pakeitimų nuo 2020 m. sausio 1 d. pajamos į rankas ir mokesčių našta asmenims, gaunantiems su darbo santykiais susijusių pajamų, keisis taip:

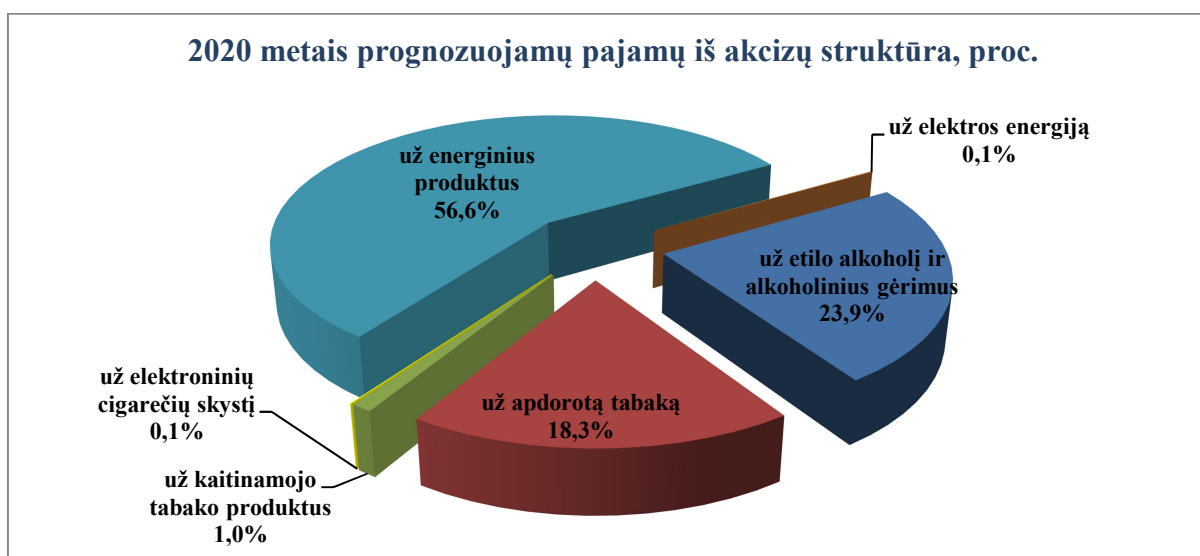
3. Pajamos iš akcizų

2020 metais valstybės biudžeto projekte prognozuojamos pajamos iš akcizų sudaro 1 631,1 mln. eurų (apie 17,1 proc. visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų), apie 3,2 proc. BVP to meto kainomis).

Šio mokesčio prognozė sudaryta atsižvelgiant į atskirų akcizais apmokestinamų prekių grupių numatomus pardavimus 2019 metais bei į prognozuojamus pardavimus 2020 metais, remiantis daugiamečiais duomenimis apie akcizais apmokestinamų prekių pardavimų pasikeitimų ir namų ūkių vartojimo išlaidų ar galutinio vartojimo išlaidų bei akcizų tarifų pasikeitimų tarpusavio priklausomybę. Prognozuojant akcizų pajamas taip pat atsižvelgta į numatomą akcizų tarifų didinimą etilo alkoholiui, tabako gaminiams, benzinui, gazoliams (įskaitant žemės ūkyje bei šildymui naudojamus gazolius), žemės ūkyje naudojamų gazolių normų mažinimą.

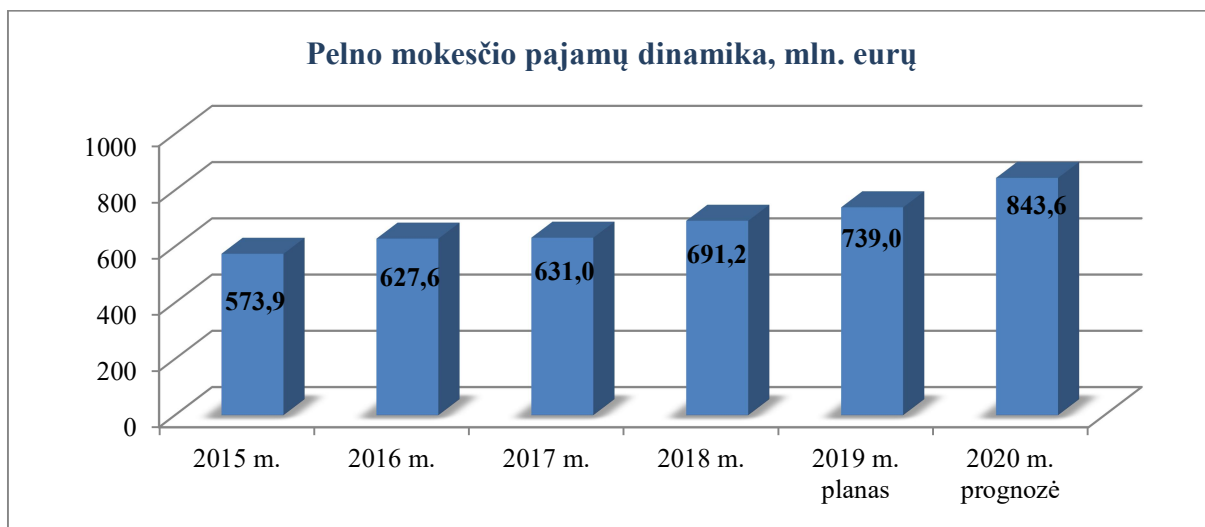
Prognozuojama, kad 2020 metais didžiausią pajamų iš akcizų dalį (56,6 proc.) sudarys akcizai už energinius produktus, atitinkamai akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus pajamos sudarys 23,9 proc., už apdorotą tabaką – 18,3 proc., už kaitinamojo tabako produktus – 1,0 proc., už elektroninių cigarečių skystį – 0,1 proc., už elektros energiją – 0,1 proc. visų akcizų pajamų.

4. Pajamos iš pelno mokesčio

Iš pelno mokesčio 2020 metais numatoma gauti 843,6 mln. eurų pajamų, arba 8,8 proc. visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų), ir apie 1,7 proc. BVP to meto kainomis. Prognozuojant 2020 metų pajamas iš pelno mokesčio buvo atsižvelgta į pajamų iš

šio mokesčio dinamiką (įskaitant šių metų numatomas surinkti pajamas), į BVP augimą (prognozuojama, kad 2019 metais nominalus BVP augs 7,1 proc., o 2020 metais – 5,2 proc.), numatomas įmonių avansinio pelno mokesčio mokėjimo tendencijas bei prognozuojamų netekimų dėl taikomų lengvatų poveikį.

5. Pajamų netekimai dėl taikomų lengvatų

2020 metais pajamoms iš mokesčių neigiamą įtaką darys galiosiančios mokesčių lengvatos. Dėl 2020 metais taikomų mokesčių lengvatų mokestinės pajamos bus apie **1 581,1 mln. eurų** mažesnės.

Prognozuojama, kad dėl 2020 metais galiosiančių lengvatų daugiausia pajamų bus negauta iš GPM – 915,9 mln. eurų, akcizų ir pelno mokesčio pajamos 2020 metais bus mažesnės atitinkamai 204,2 ir 223,4 mln. eurų, PVM pajamos dėl galiosiančių lengvatų bus mažesnės 237,6 mln. eurų.

MOKESTIS	mln. eurų
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS, iš viso:	237,6
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikymo vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kai šių prekių įsigijimo išlaidos visiškai ar iš dalies kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka, taip pat nekompensuojamiems receptiniams vaistams ir neįgaliųjų techninės pagalbos priemonėms ir jų remontui	132,0
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikymo centriniam šildymui ir karštam vandeniui, tiekiamiems gyventojams	39,2
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikymo keleivių vežimo nustatytais reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugoms, taip pat keleivių bagažo vežimo paslaugoms	31,7
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikymo laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ar smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius	6,7
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikymo viešbučio tipo ir specialaus apgyvendinimo paslaugoms	18,3
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikymo knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams	7,7
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikymo buitiniams energijos vartotojams tiekiamoms malkoms ir medienos produktams, skirtiems kūrenti	2
AKCIZŲ MOKESTIS, iš viso:	223,4
Dėl akcizais apmokestinamų prekių atleidimo nuo akcizų, kai jos tiekiamos kaip atsargos laivams ir (arba) orlaiviams, vežantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais	92,4
Dėl sumažinto akcizų tarifo žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams	76,5
Dėl sumažinto akcizų tarifo vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija (kitų fermentuotų gėrimų atveju – gauta tik	16,0

MOKESTIS	mln. eurų
fermentuojant) procentais yra ne didesnė kaip 8,5 procento	
Dėl akcizų lengvatos naftos dujoms ir dujiniams angliavandeniliams, kai jie skirti buitiniams reikmėms	15,3
Dėl apdoroto tabako, jeigu jis sunaikinamas prižiūrint kompetentingai institucijai, atleidimo nuo akcizų	4,9
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras, verslo reikmėms	3,6
Dėl elektros energijos, tiekiamos buitiniams vartotojams ir asmenims, kurie yra paramos gavėjai, atleidimo nuo akcizų	3,5
Dėl elektros energijos atleidimo, kai ji pagaminta naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius	2,8
Dėl gamtinių dujų, tiekiamų buitiniams vartotojams ir asmenims, kurie yra paramos gavėjai, atleidimo nuo akcizų	2,8
Dėl mažesnio akcizų tarifo elektros energijai, naudojamai verslo reikmėms	1,5
Dėl gamtinių dujų, naudojamų kaip variklių degalai, atleidimo nuo akcizų	1,5
Dėl gamtinių dujų, naudojamų mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, atleidimo nuo akcizų	1,2
Dėl sumažinto akcizų tarifo tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija procentais yra ne didesnė kaip 15 procentų	0,6
Dėl mažesnio akcizų tarifo akmens anglims, koksui ir lignitui, naudojamiems verslo reikmėms	0,6
Dėl lengvatos biodegalams	0,2
PELNO MOKESTIS, iš viso:	204,2
Dėl apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl investicijų	85,0
Dėl 0 proc. pelno mokesčio tarifo pirmuoju mokesčiniu ir 5 proc. pelno mokesčio tarifo kitais mokesčiais laikotarpiams vienetais, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	40,0
Dėl atskaitomos suteiktos paramos ir labdaros sumos	20,0
Dėl pelno mokesčio lengvatos dividendams, neapmokestinamiems pagal Pelno mokesčio įstatymo 35 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas	10,0
Dėl tris kartus atskaitomų sąnaudų, patirtų atliekant mokslinius tyrimus ir vykdant eksperimentinę plėtrą	8,0
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo turto vertės padidėjimo pardavus akcijas (jei ne trumpiau kaip 2 metus turėta daugiau kaip 10 procentų balsus suteikiančių akcijų)	7,0
Dėl laisvosios ekonominės zonos įmonių apmokestinamojo pelno sumai taikomų lengvatų	7,0
Dėl Pelno mokesčio lengvatos filmo ar jo dalies gamybai	6,2
Dėl Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnio nuostatas atitinkančių neapmokestinamų draudimo įmonių gautų gyvybės draudimo įmokų	6,0
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų kolektyvinio investavimo subjektų, rizikos ir privataus kapitalo subjektų pajamų, įskaitant dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, taip pat neapmokestinamų pajamų, įskaitant turto vertės padidėjimo pajamas, dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, gautų iš kolektyvinio investavimo subjektų	5,0
Dėl pelno nesiekiančių vienetų ūkinės komercinės veiklos pajamoms nepriskiriamų pajamų, kurios tiesiogiai skiriamos tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti	3,0
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų sveikatos priežiūros įstaigų pajamų už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų	3,0
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų tiesioginių ir kitų kompensacinių išmokų pajamų lygiui palaikyti, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės	2,0
Dėl Pelno mokesčio sumažinimo, kai dirba riboto darbingumo asmenys	1,0
Dėl kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 proc. pajamų, apmokestinamajam pelnui taikomo 5 proc. tarifo	1,0

MOKESTIS	mln. eurų
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS, iš viso:	915,9
Dėl metinio neapmokestinamųjų pajamų dydžio taikymo	700,0
Dėl neapmokestinamųjų dovanų	65,0
Dėl GPM gražinimų pagal gyventojų deklaruotas išlaidas pagal GPM 21 straipsnį	45,0
Dėl 5 proc. tarifo individualios veiklos pajamoms	40,0
Dėl neapmokestinamųjų pajamų (įskaitant tiesiogines išmokas) iš žemės ūkio veiklos	20,0
Dėl neapmokestinamųjų gyvybės draudimo išmokų ir gražinamų įmokų, atitinkančių tam tikras sąlygas (išmokos pagal ilgalaikes draudimo sutartis, taip pat sutartis, kai naudos gavėjas yra beveik pensinio amžiaus ar neįgalus), bei neapmokestinamųjų išmokų iš pensijų fondų ir sumos, išmokamos išstojus iš pensijų fondo, atitinkančios tam tikras sąlygas; neapmokestinamųjų pensijų anuitetų	17,0
Dėl neapmokestinamųjų darbuotojo naudai darbdavio mokamų draudimo įmokų už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą bei gyvybės draudimo įmokų ir pensijų įmokų	7,0
Dėl neapmokestinamųjų jūrininkų pajamų už darbą laivo, įregistruoto EEE jūrų laivų registre	4,0
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už Europos ekonominėje erdvėje parduotą turtą ir būstą	4,0
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už vertybinius popierius, indėlius	2,5
Dėl verslo liudijimų lengvatų	3,0
Dėl 5 proc. tarifo ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybėn perleidus netauriųjų metalų laužą	6,0
Dėl neapmokestinamųjų loterijų laimėjimų iš Europos ekonominės erdvės valstybių	1,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų, gautų teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą	0,5
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo	0,3
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už gyventojų surinktas miško gėrybes	0,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš kooperatinės bendrovės pelno	0,2
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už pavėluotą atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją	0,002

V. Valstybės biudžeto asignavimai

1. Pagrindiniai principai, rengiant 2020 metų valstybės biudžeto projektą

Derybos dėl 2020–2022 metų valstybės biudžeto asignavimų prasidėjo nuo asignavimų valdytojų išlaidų peržiūros. Siekiant mažinti išlaidas, buvo atlikta ministerijų ir jų valdymo sričių patvirtintų 2017–2019 metų valstybės biudžeto asignavimų peržiūra: asignavimų perskirstymas tarp programų ir asignavimų nepanaudojimas, išlaidavimas metų pabaigoje, darbo užmokesčio fondas, ES lėšų panaudojimas, turto valdymas, vykdomų programų ir (ar) programų priemonių analizė ir įvertintas asignavimų faktinis panaudojimas, baigiamos vykdyti programos, programų priemonės, investicijų projektai (asignavimų valdytojai turėjo įvertinti vykdomų tęstinių programų, priemonių, projektų rezultatus, efektyvumą, jų tęstinumo poreikį ir atsisakyti neefektyvių, mažiau prie siekiamo rezultato prisidedančių programų, priemonių, projektų), peržiūrėta valstybės investicijų programa. 2019 metais parengta išlaidų peržiūros metodika, kuri buvo išbandoma kartu su išorės konsultantų pagalba atliekant pilotines išlaidų peržiūras sveikatos apsaugos, švietimo ir socialinės apsaugos srityse, siekiant rasti galimus sutaupymus / neefektyviai panaudojamas išlaidas. Šių išlaidų peržiūrų rezultatai buvo pateikti derybose dėl 2020–2022 metų valstybės biudžeto. Taip pat įvertintas ministerijų įsipareigojimų Vyriausybei vykdymas – praėjusių metų derybų metu sutartų veiksmų įgyvendinimas, struktūrinių reformų rezultatai, Vyriausybės programoje įgyvendinimo plano veiksmų vykdymo rezultatai, Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimas, turto valdymo efektyvumas. Asignavimai buvo mažinami atsižvelgus į išlaidų peržiūros rezultatus, įvertinus išlaidų neefektyvų planavimą ir metų pabaigos išlaidavimą.

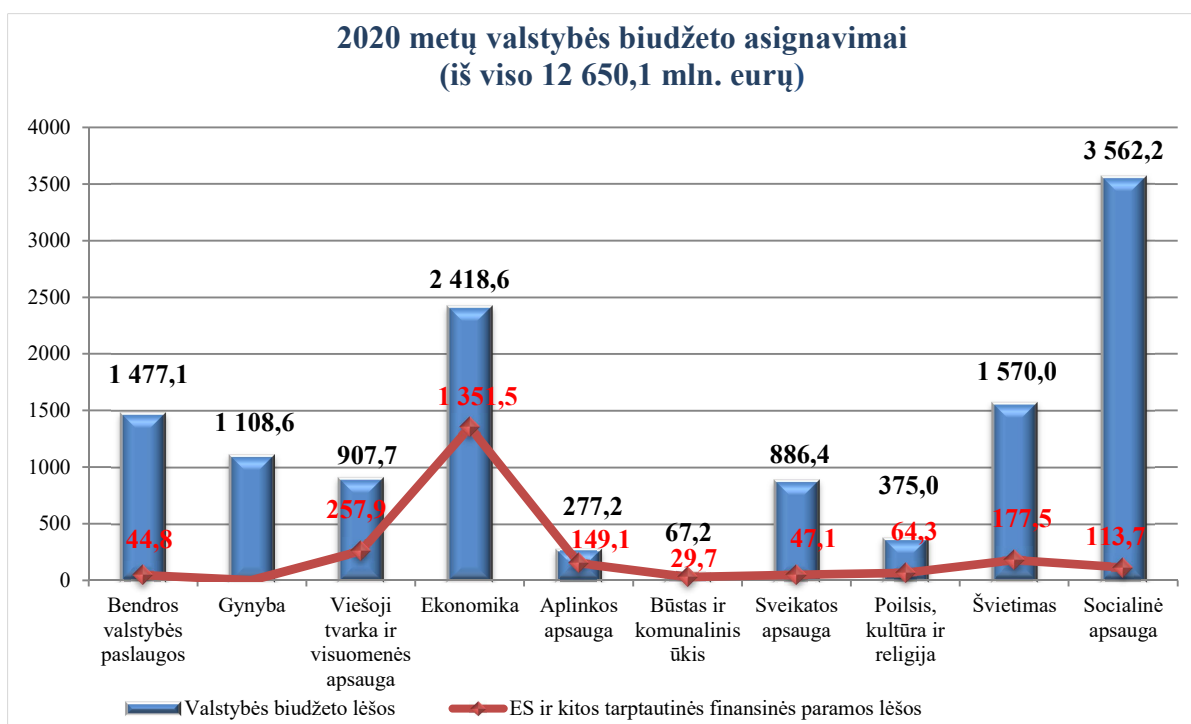
Apibendrinta informacija buvo pateikta biudžeto deryboms, kurių metu su ministrais taip pat buvo aptartas ne tik jiems skiriamas finansavimas bei veiklos efektyvumo didinimo priemonės, bet ir siektini rezultatai.

2020 metais papildomi valstybės biudžeto asignavimai skirti ministerijoms ir kitoms institucijoms teisės aktų nuostatomis ir priimtiems išipareigojimams įgyvendinti, krašto apsaugai finansuoti, siekiant vykdyti išipareigojimą, susijusį su naryste NATO (gynybai skirti ne mažiau kaip 2 proc. BVP), tęsti struktūrinių reformų ir kitų strateginių projektų įgyvendinimą ir įgyvendinti Nacionalinę kolektyvinę sutartį.

2. 2020 metų valstybės biudžeto projekte planuojami asignavimai

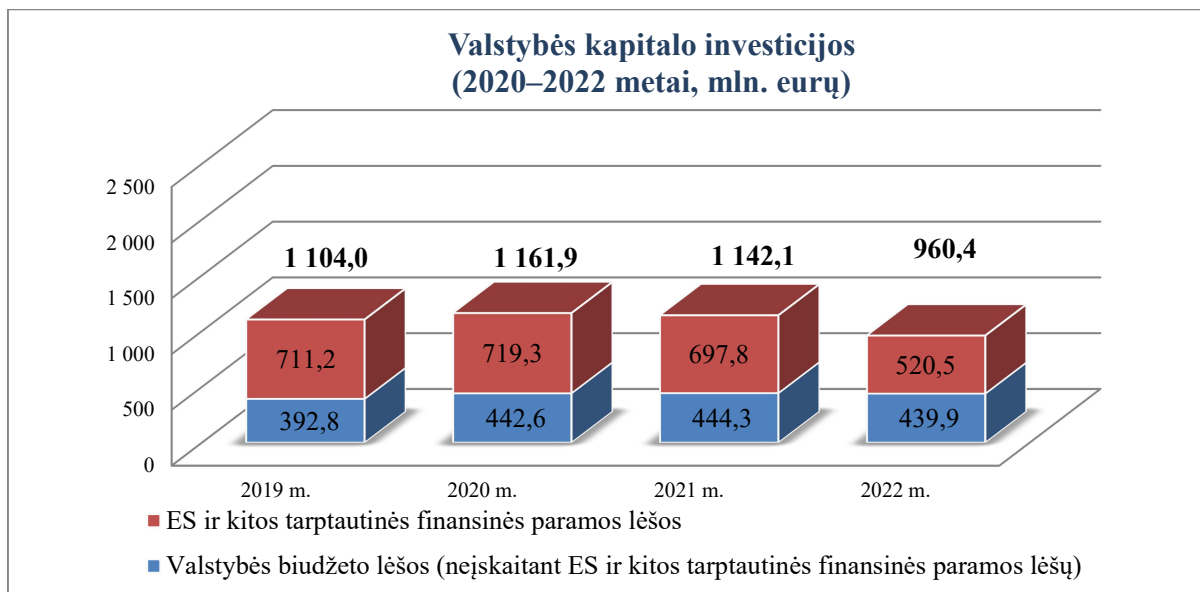
Planuojama, kad 2020 metų valstybės biudžeto asignavimai kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis sudarys 12 650,1 mln. eurų, arba 944,2 mln. eurų daugiau negu 2019 metais. Valstybės biudžeto asignavimai neįskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, sudarys 10 414,5 mln. eurų.

Prognozuojami 2020 metų asignavimai iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų sudarys 2 235,6 mln. eurų, ir, palyginti su 2019 metais, mažės apie 7,1 mln. eurų.

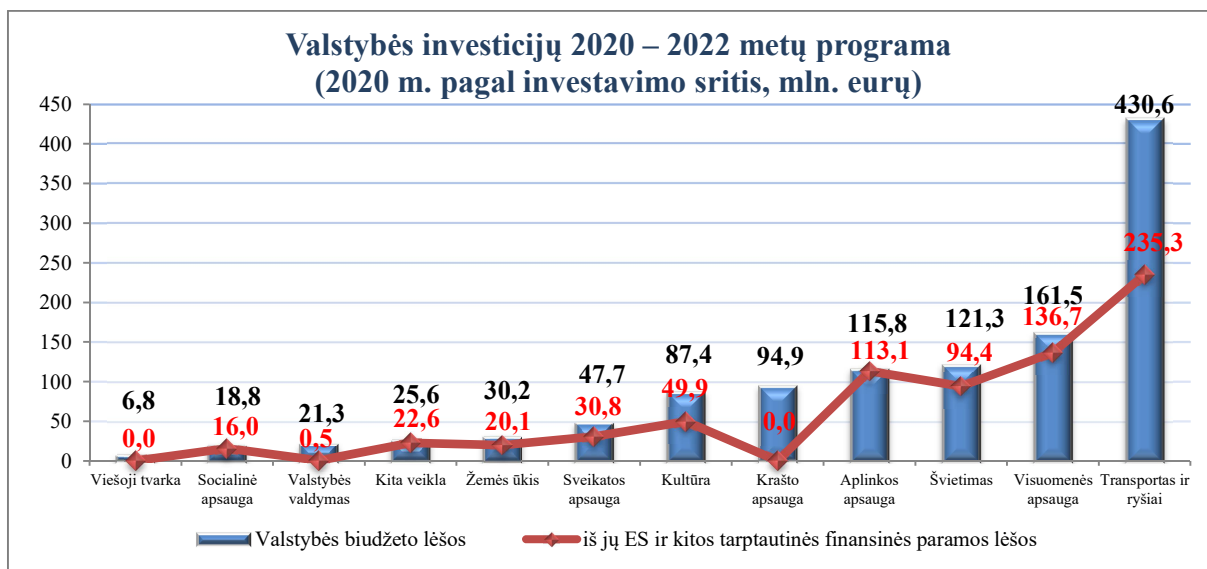

Detali informacija apie valstybės biudžeto asignavimų valdytojams planuojamus asignavimus ir pasiektus ir numatomus pasiekti veiklos rezultatus pateikiama kartu su aiškinamuoju raštu dėl Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto pateikiamame 2 priede.

3. Valstybės investicijų 2020–2022 metų programa

Valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje (toliau – VIP) planuojamoms kapitalo investicijoms 2020 metams numatomos skirti lėšos, palyginti su 2019 metais, didėja 57,9 mln. eurų (iš jų didėja: 33,2 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšos, 14,1 tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos, 8,1 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos, 2,5 mln. eurų kitos (neįskaitant išvardintų) valstybės biudžeto lėšos), arba 5,2 proc. daugiau, nes dėl spartėjančio investavimo tempo numatoma panaudoti daugiau valstybės biudžeto lėšų bendrai su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis įgyvendinamiems investicijų projektams finansuoti, taip pat dėl didėjančių Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltinių (iš jų akcizų degalams) numatoma panaudoti daugiau šios programos finansavimo lėšų automobilių keliams tiesti ir rekonstruoti, tiltams ir viadukams statyti.

2020 metų valstybės kapitalo investicijoms, palyginti su 2019 metais, numatoma skirti daugiau lėšų visuomenės apsaugos sričiai (27,7 mln. eurų daugiau), transporto ir ryšių sričiai (19,3 mln. eurų daugiau), kitos veiklos sričiai (12,1 mln. eurų daugiau), kultūros sričiai (7,6 mln. eurų daugiau), žemės ūkio sričiai (6,4 mln. eurų daugiau), viešosios tvarkos sričiai (5 mln. eurų daugiau), sveikatos apsaugos sričiai (2,9 mln. eurų daugiau).

4. ES, kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos biudžete

ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos pagal šaltinių grupes 2020 metais (mln. eurų)

ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos priemonė	Valstybės institucija ar įstaiga	Numatomos gauti pajamos	Asignavimai iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų			Asignavimai bendrajam finansavimui		
			iš viso	iš jų:		iš viso	iš jų:	
				išlaidoms	turtui įsigyti		išlaidoms	turtui įsigyti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ŽEMĖS ŪKIS	Iš viso	718,9	720,2	719,5	0,6	85,1	85,1	0,1
1.1. Europos žemės ūkio garantijų fondo lėšos	Žemės ūkio ministerija	490,7	490,7	490,7		2,8	2,8	
1.3. 2014-2020 m. Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšos	Žemės ūkio ministerija	214,0	214,0	213,9	0,0	75,6	75,6	0,0
1.5. Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo lėšos	Žemės ūkio ministerija	12,1	12,1	11,5	0,6	3,6	3,5	0,1
1.6. Užkrečiamų ligų kontrolės programos lėšos	Žemės ūkio ministerija	0,1	0,1	0,1		0,0	0,0	
	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	2,0	2,0	2,0		0,9	0,9	
1.8. ES aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) lėšos	Aplinkos ministerija					2,1	2,1	
1.11. Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšos	Žemės ūkio ministerija		1,2	1,2				
2. STRUKTŪRINIAI VEIKSMAI	Iš viso: (2.2+2.4+2.6+2.7+2.8)	1.064,7	1.296,0	1.295,5	0,6	62,3	62,2	0,1
2.2. Struktūrinė parama 2014-2020 metais	Iš viso: (2.2.1+2.2.2)	1.015,4	1.231,6	1.231,0	0,6	57,9	57,8	0,1
2.2.1. Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2014-2020 metų programa	Iš viso (2.2.1)	1.015,4	1.198,2	1.198,2		52,0	52,0	
	Aplinkos ministerija		173,5	173,5		0,8	0,8	
	Finansų ministerija	1.015,4	30,0	30,0		2,2	2,2	
	Kultūros ministerija		61,5	61,5		7,4	7,4	
	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija		90,9	90,9		6,6	6,6	
	Susisiekimo ministerija		184,3	184,3		17,8	17,8	
	Sveikatos apsaugos ministerija		43,8	43,8		5,8	5,8	
	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija		173,0	173,0		4,4	4,4	
	Vidaus reikalų ministerija		129,6	129,6		7,0	7,0	
	Ekonomikos ir inovacijų ministerija		197,9	197,9		0,2	0,2	
	Energetikos ministerija		113,6	113,6				
2.2.2. programa, pagal kurią planuojama Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2014-2020 metų techninė parama	Iš viso (2.2.2)		33,3	32,8	0,6	62,3	62,2	0,1
	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė		1,4	1,4	0,0	57,9	57,8	0,1
	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija		0,1	0,1		52,0	52,0	
	Aplinkos ministerija		2,5	2,5	0,0	0,8	0,8	
	Finansų ministerija		10,7	10,3	0,4	2,2	2,2	
	Kultūros ministerija		0,4	0,4		7,4	7,4	
	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija		5,6	5,6	0,0	6,6	6,6	
	Susisiekimo ministerija		0,5	0,5		17,8	17,8	

ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos priemonė	Valstybės institucija ar įstaiga	Numatomos gauti pajamos	Asignavimai iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų			Asignavimai bendrajam finansavimui		
			iš viso	iš jų:		iš viso	iš jų:	
				išlaidoms	turtui įsigyti		išlaidoms	turtui įsigyti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Sveikatos apsaugos ministerija		0,6	0,6		5,8	5,8	
	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija		0,9	0,9	0,0	4,4	4,4	
	Vidaus reikalų ministerija		1,7	1,7	0,0	7,0	7,0	
	Ekonomikos ir inovacijų ministerija		7,1	7,1	0,0	0,2	0,2	
	Energetikos ministerija		0,4	0,4				
	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba		0,1	0,1		0,0	0,0	
	Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		0,2	0,2		0,0	0,0	
	Lietuvos mokslo taryba		0,8	0,8	0,0	0,2	0,1	0,0
	Viešųjų pirkimų tarnyba		0,4	0,4		0,1	0,1	
2.4. 2014–2020 m. Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo programos lėšos	Aplinkos ministerija	0,5	0,2	0,2				
	Vidaus reikalų ministerija	8,0	10,0	10,0		2,3	2,3	
2.6. 2014–2020 m. Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės programos lėšos	Vidaus reikalų ministerija	24,4	33,0	33,0		0,2	0,2	
2.7. 2014–2020 m. Europos kaimynystės priemonės Lietuvos ir Rusijos federacijos bendradarbiavimo per sieną	Vidaus reikalų ministerija	5,6	10,5	10,5		0,1	0,1	
2.8. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo lėšos	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	10,8	10,8	10,8	0,0	1,9	1,9	0,0
3. VIDAUS POLITIKA	Iš viso:	161,5	187,9	187,5	0,5	25,2	25,1	0,2
3.1. Ignalinos programa	Energetikos ministerija	68,3	62,5	62,5		7,4	7,4	
3.10. 2014–2020 m. Vidaus saugumo fondo lėšos	Vidaus reikalų ministerija	25,0	58,0	58,0	0,0	8,0	8,0	
3.11. Kitų bendrai finansuojamų projektų ES ar kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	Aplinkos ministerija	1,3	1,0	1,0				
	Vidaus reikalų ministerija	1,2	0,9	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2
3.14. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	4,2	4,2	4,2	0,0	1,1	1,1	
3.15. Europos infrastruktūros tinklų plėtros priemonės (EITP)	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija							
	Susisiekimo ministerija	52,9	52,9	52,9		8,5	8,5	
	Energetikos ministerija	8,5	8,5	8,5				
4. LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSTOVŲ KELIONĖS Į EUROPOS TARYBOS DARBO ORGANŲ SUSITIKIMUS	Finansų ministerija	0,8	0,8	0,8				
Iš viso (1+2+3+4)		1.945,8	2.204,9	2.203,2	1,7	172,7	172,4	0,3

ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos priemonė	Valstybės institucija ar įstaiga	Numatomos gauti pajamos	Asignavimai iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų			Asignavimai bendrajam finansavimui		
			iš viso	iš jų:		iš viso	iš jų:	
				išlaidoms	turtui įsigyti		išlaidoms	turtui įsigyti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
KITA TARPTAUTINĖ FINANSINĖ PARAMA								
5.5. 2014-2021 m. Europos ekonominės erdvės finansinės paramos lėšos	Iš viso 5.5	14,3	12,4	12,4		2,2	2,2	
	Finansų ministerija	14,3						
	Kultūros ministerija		2,4	2,4		0,4	0,4	
	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija		2,0	2,0		0,4	0,4	
	Sveikatos apsaugos ministerija		2,7	2,7		0,5	0,5	
	Nacionalinė teismų administracija		2,0	2,0		0,4	0,4	
	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra		0,8	0,8		0,1	0,1	
	Lietuvos mokslo taryba		2,6	2,6		0,5	0,5	
5.6. 2014-2021 m. Europos ekonominės erdvės techninės paramos lėšos	Iš viso 5.6	0,5	0,9	0,8	0,1	0,1	0,1	0,0
	Finansų ministerija	0,5	0,6	0,5	0,1	0,1	0,1	0,0
	Lietuvos mokslo taryba		0,1	0,1		0,0	0,0	
5.7. 2014-2021 m. Europos ekonominės erdvės dvišalio bendradarbiavimo fondo lėšos	Iš viso 5.7	0,5	0,2	0,2				
	Finansų ministerija	0,5	0,2	0,2				
5.8. 2014-2021 m. Norvegijos finansinės paramos lėšos	Iš viso 5.8	20,0	15,8	15,8		2,8	2,8	
	Aplinkos ministerija		0,5	0,5		0,1	0,1	
	Finansų ministerija	20,0						
	Teisingumo ministerija		5,7	5,7		1,0	1,0	
	Vidaus reikalų ministerija		5,4	5,4		0,9	0,9	
	Ekonomikos ir inovacijų ministerija		2,8	2,8		0,5	0,5	
	Energetikos ministerija		1,5	1,5		0,3	0,3	
5.9. 2014-2021 m. Norvegijos finansinio mechanizmo techninės paramos ir programų valdymo lėšos	Iš viso 5.9	0,6	1,2	1,1	0,1	0,2	0,2	0,0
	Aplinkos ministerija		0,0	0,0		0,0	0,0	
	Finansų ministerija	0,6	0,7	0,6	0,1	0,1	0,1	0,0
	Teisingumo ministerija		0,1	0,1		0,0	0,0	
	Vidaus reikalų ministerija		0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ekonomikos ir inovacijų ministerija		0,2	0,2		0,0	0,0	
	Nacionalinė teismų administracija		0,1	0,1		0,0	0,0	
	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra		0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
5.10. 2014-2021 m. Norvegijos dvišalio bendradarbiavimo fondo lėšos	Iš viso 5.10	0,6	0,2	0,2				
	Finansų ministerija	0,6	0,2	0,2				
5. KITA TARPTAUTINĖ FINANSINĖ PARAMA		36,6	30,7	30,5	0,2	5,3	5,3	0,0
IŠ VISO (1+2+3+4+5)		1.982,4	2.235,6	2.233,8	1,9	177,9	177,6	0,3

Pastaba. Dėl apvalinimo cilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos pagal asignavimų valdytojus 2020 metais (mln. eurų)

Valstybės institucija ar įstaiga	Numatomos gauti pajamos	Asignavimai iš ES ar kitos finansinės paramos lėšų			Asignavimai bendrajam finansavimui		
		iš viso	iš jų:		iš viso	iš jų:	
			išlaidoms	turtui įsigyti		išlaidoms	turtui įsigyti
1	2	3	4	5	6	7	8
Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė		1,4	1,4	0,0	0,2	0,2	0,0
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija		0,1	0,1		0,0	0,0	
Aplinkos ministerija	1,8	177,6	177,6	0,0	3,5	3,5	0,0
Finansų ministerija	1.052,7	43,2	42,5	0,6	4,2	4,1	0,1
Kultūros ministerija		64,3	64,3		7,9	7,9	
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	15,1	113,7	113,6	0,1	10,9	10,9	0,0
Susisiekimo ministerija	52,9	237,7	237,7		26,3	26,3	
Sveikatos apsaugos ministerija		47,1	47,1		6,3	6,3	
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija		174,0	174,0	0,0	4,5	4,5	0,0
Teisingumo ministerija		5,7	5,7		1,0	1,0	
Vidaus reikalų ministerija	64,2	249,1	248,6	0,5	18,9	18,8	0,2
Ekonomikos ir inovacijų ministerija		208,0	208,0	0,0	1,9	1,9	
Žemės ūkio ministerija	716,9	718,2	717,5	0,6	82,1	82,0	0,1
Energetikos ministerija	76,8	186,5	186,5		7,8	7,8	
Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba		0,1	0,1		0,0	0,0	
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		0,2	0,2		0,0	0,0	
Nacionalinė teismų administracija		2,1	2,1		0,4	0,4	
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	2,0	2,0	2,0		0,9	0,9	
Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra		0,8	0,8	0,0	0,1	0,1	0,0
Lietuvos mokslo taryba		3,5	3,5	0,0	0,6	0,6	0,0
Viešųjų pirkimų tarnyba		0,4	0,4		0,1	0,1	
IŠ VISO	1.982,4	2.235,6	2.233,8	1,9	177,9	177,6	0,3

Didžiausią struktūrinių veiksnių dalį sudaro 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijos. 2020 metų valstybės biudžeto projekte 2014–2020 metų ES investicijų veiksnių programos (toliau – veiksnių programa) ES ir bendrojo finansavimo (toliau – BF) lėšomis finansuojamiems projektams (toliau – projektai) įgyvendinti numatyta 1 289,5 mln. eurų, iš kurių 1 231,6 mln. eurų (96 proc.) sudaro ES lėšos ir 57,9 mln. eurų (4 proc.) – BF lėšos. 2021 metų projektams finansuoti numatyta 1 103 mln. eurų, iš kurių 1 034,6 mln. eurų (94 proc.) – ES lėšos ir 68,4 mln. eurų (6 proc.) – BF lėšos. 2022 metais projektams finansuoti numatyta 754,3 mln. eurų, iš kurių 671,1 mln. eurų (89 proc.) – ES lėšos ir 83,2 mln. eurų (11 proc.) – BF lėšos.

Iki 2019 m. rugsėjo 30 d. projektams paskirstyta 5 mlrd. eurų (75 proc. 2014–2020 metų finansavimo laikotarpio ES lėšų). Per 2020 metus planuojama papildomai pradėti įgyvendinti projektų, kuriems prireiks 0,8 mlrd. Eurų ES lėšų.

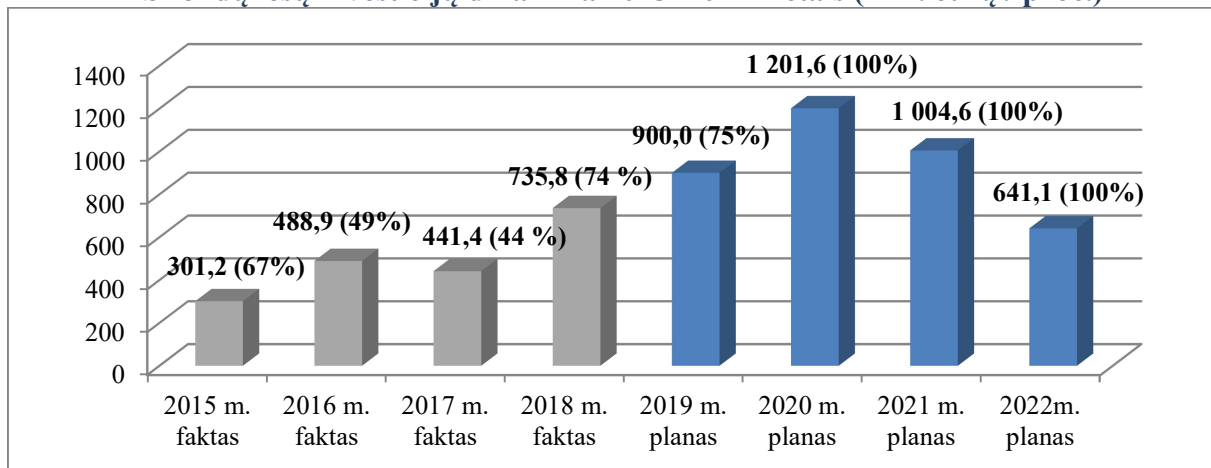
Iki 2019 m. rugsėjo 30 d. bendrai išmokėta 2,6 mlrd. eurų ES fondų lėšų (39%).

Įgyvendinant vieną iš svarbiausių ES investicijų valdymo ir kontrolės sistemos 2019 m. tikslų (užtikrinti investicijų į pokyčius strateginėse srityse spartą), iki š.m. rugsėjo 30 d. investuota 200,7 mln. eurų ES lėšų (45 proc. 2019 m. į šias sritis planuotų investuoti lėšų).

2019 metų ES lėšų investavimo tempas, palyginti su ankstesniais metais, yra ženkliai spartesnis dėl 2017–2018 m. pasirašytos didelės dalies sutarčių. Tikimasi, kad veiksmų programos įgyvendinimas 2020 metais pasieks 1 mlrd. eurų investicijų į ekonomiką. 2021 m. planuojama išmokėti daugiau bendrojo finansavimo lėšų siekiant atstatyti Europos komisijos numatytas finansavimo proporcijas.

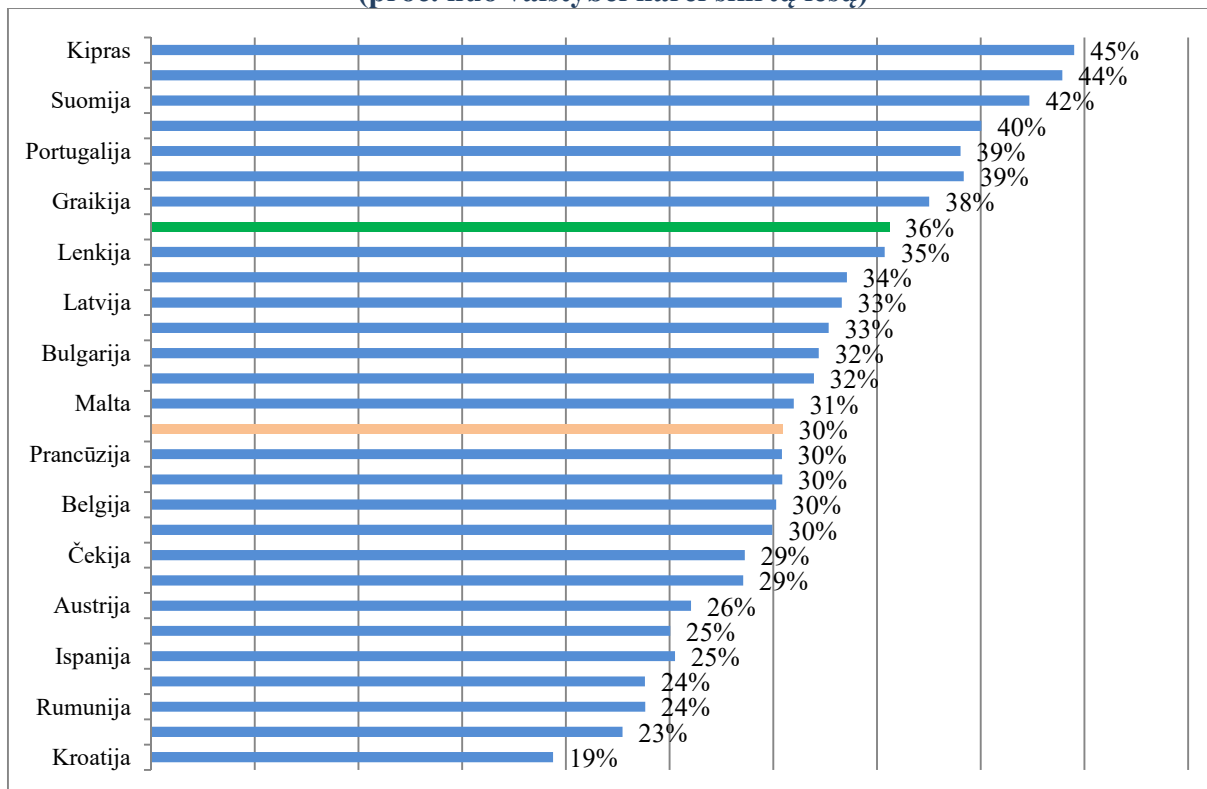
Iki 2020 m. pabaigos numatoma investuoti didžiąją dalį – 4,4 mlrd. eurų ES struktūrinių fondų lėšų, tai yra, 65 proc. Lietuvai numatytų ES struktūrinių fondų lėšų. 2,3 mlrd. ES struktūrinių fondų lėšų likutį planuojama investuoti per 2021–2023 m.

ES fondų lėšų investicijų dinamika 2015–2022 metais (mln. eurų / proc.)

Lietuva pagal ES išmokėtas Lietuvai lėšas (36 proc. nuo 2014–2020 m. Lietuvai skirto finansavimo) užima 8-ąją vietą tarp visų šalių narių ir viršija ES vidurkį, kuris yra 30 proc.

ES išmokėjimai valstybėms narėms¹¹ iki 2019 m. birželio 30 d. (proc. nuo valstybei narei skirtų lėšų)

Šaltinis: Info Regio, Open Data platforma

¹¹ Į rodiklį įsiskaičiuoja bendri grynieji išmokėjimai (angl. *total net payments*), t. y. pirminiai avansai, grynieji papildomi pirminiai avansai (papildomi pirminiai avansai be grąžintos dalies), grynieji metiniai avansai (metiniai avansai be grąžintos dalies), taip pat grynieji tarpiniai mokėjimai (tarpiniai mokėjimai be grąžintos dalies ir metiniai avansai, padengti išlaidų).

2020 metais didžioji dalis ES lėšų (77 proc.) numatyta pagrindiniams ūkio sektoriams, kuriuose kuriamos darbo vietos, skatinti:

✓ 479,9 mln. eurų (39 proc.) ES lėšų numatyta investicijoms į infrastruktūrą, iš jų daugiausia investicijų – 169,3 mln. eurų (35 proc.) – susisiekimo ir 151,3 mln. eurų (32 proc.) – regioninei plėtrai, 102,8 mln. eurų (21 proc.) investicijų numatyta švietimo ir socialinei infrastruktūrai gerinti, 56,5 mln. eurų (12 proc.) – aplinkosaugai.

✓ Ekonominiam konkurencingumui didinti 2020 metų valstybės biudžete numatyta 466,5 mln. eurų (38 proc.) ES lėšų investicijų, iš jų daugiausia – 151,0 mln. eurų (32 proc.) – moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai, inovacijoms, 133,9 mln. eurų (29 proc.) – energijos naudojimo efektyvumui didinti ir atsinaujinantiems energijos ištekliams, 127 mln. eurų (27 proc.) – investicijoms į smulkų ir vidutinį verslą, 54,6 mln. eurų (12 proc.) – informacinės visuomenės projektams finansuoti.

✓ 221,7 mln. eurų (18 proc.) 2020 metų valstybės biudžete veiksmų programai įgyvendinti numatytų ES lėšų numatoma investuoti į aktyvios darbo jėgos rėmimo priemonės ir žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimą, iš jų daugiausia – 100 mln. eurų (45 proc.) – užimtumui ir socialinei integracijai gerinti, 86,6 mln. eurų (39 proc.) – švietimo sričiai, ir 35,1 mln. eurų (16 proc.) – viešojo administravimo sričiai.

✓ Likusią 2020 metų valstybės biudžete veiksmų programai numatytų ES lėšų dalį numatoma panaudoti veiksmų programos administravimui, vertinimui atlikti ir komunikacijai – 33,3 mln. eurų (3 proc.) ir sudaryti 30 mln. eurų (2 proc.) ES lėšų rezervą tam atvejui, jei asignavimų valdytojai pritrūktų lėšų projektams įgyvendinti.

2020 metų ES fondų lėšų investicijos valstybės biudžete pagal sritis, mln. eurų

Sritis	Investicijos
Aktyvios darbo jėgos rėmimo priemonės ir žmogiškųjų išteklių kokybės	
I. gerinimas	221,7
1 Švietimas	86,6
2 Viešasis administravimas	35,1
3 Užimtumas ir socialinė integracija	100,0
II. Ekonominio konkurencingumo didinimas	466,5
1 Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra, inovacijos	151,0
2 Informacinė visuomenė	54,6
3 Smulkus ir vidutinis verslas	127,0
4 Energijos naudojimo efektyvumo didinimas ir atsinaujinantis energijos ištekliai	133,9
III. Investicijos į infrastruktūrą	479,9
1 Aplinkosauga	56,5
2 Susisiekimas	169,3
3 Švietimo ir socialinė infrastruktūra	102,8
4 Regioninė plėtra	151,3
IV. Techninė parama	33,3
V. ES lėšų rezervas	30,0
Iš viso:	1 231,5

2014–2020 metais ES fondų lėšomis įgyvendinamos finansinės priemonės, per kurias investuotos lėšos sugrįžta, tampa nacionalinėmis ir toliau investuojamos siekiant tų pačių tikslų. Taip pat vienas pagrindinių finansinių priemonių privalumų, kad yra pritraukiamos privačios lėšos. Įvertinus 2007–2013 metų patirtį Lietuvoje, į finansinius produktus investuotos ES fondų lėšos sukuria 2,5–3 kartus daugiau investicijų. Taip sudaromos sąlygos įgyvendinti daugiau projektų turint ribotus viešuosius finansinius išteklius ir patenkinti didelį investicijų poreikį.

Svarbu pažymėti, kad tokios skatinamosios finansinės priemonės, kaip lengvatinės paskolos, garantijos, investicijos į įmonių kapitalą, neiškreipia konkurencijos rinkoje, o suteikia galimybę didesniai skaičiui viešojo sektoriaus ar verslo subjektų gauti reikalingą finansavimą, sumažina investicijų kainą, pritraukia daugiau privačių lėšų ir taip padidina investuojamas lėšas, skatina naujų darbo vietų kūrimą ir jų išlaikymą.

2014–2020 metų laikotarpiu jau investuota ~680 mln. eurų ES fondų lėšų (planuojama pritraukti virš 1 mlrd. eur privačių lėšų), įsteigta 10 fondų daugiabučių namų modernizavimo, viešosios infrastruktūros bei verslo finansavimo srityse. 2019 metais finansinių priemonių įgyvendinimas kaip pilotinė iniciatyva pradėtas vandentvarkos bei inovacijų transporto srityse.

Priėmus Nacionalinių plėtros įstaigų įstatymą Lietuvos Respublikos Vyriausybė trims įstaigoms suteikė nacionalinių plėtros įstaigų (toliau – NPI) statusą, kurių pagrindinė funkcija įgyvendinti finansines priemones, teikti subsidijas, kurios skatina finansinių priemonių įgyvendinimą, dalyvauti investavimo platformose, užtikrinti finansiškai gyvybingų projektų srautą bei pritraukti privačių lėšų finansiškai gyvybingiems projektams bei regionų ir (ar) vietos plėtrai. Taip atsirado galimybė dar plačiau taikyti efektyvią investavimo formą. Šiuo metu rengiama finansinių priemonių įgyvendinimo valstybės biudžeto lėšomis tvarka, kuri sudarys palankesnes sąlygas investicijoms į tas sritis, kur finansavimas rinkos sąlygomis yra nepakankamas ir (ar) neoptimalus. Tai itin aktualu rengiantis laikotarpiui po 2020 m., kai Lietuvai skiriamos Europos Sąjungos lėšos mažėja, o investuotos lėšos per finansines priemones grįš ir bus toliau naudojamos, siekiant valstybės politikos tikslų. Finansinių priemonių įgyvendinimą jau svarsto Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, siekdama skatinti gynybos pramonės sektorių Lietuvoje.

5. Lėšos, planuojamos perkelti iš kitų biudžetinių metų pagal Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas

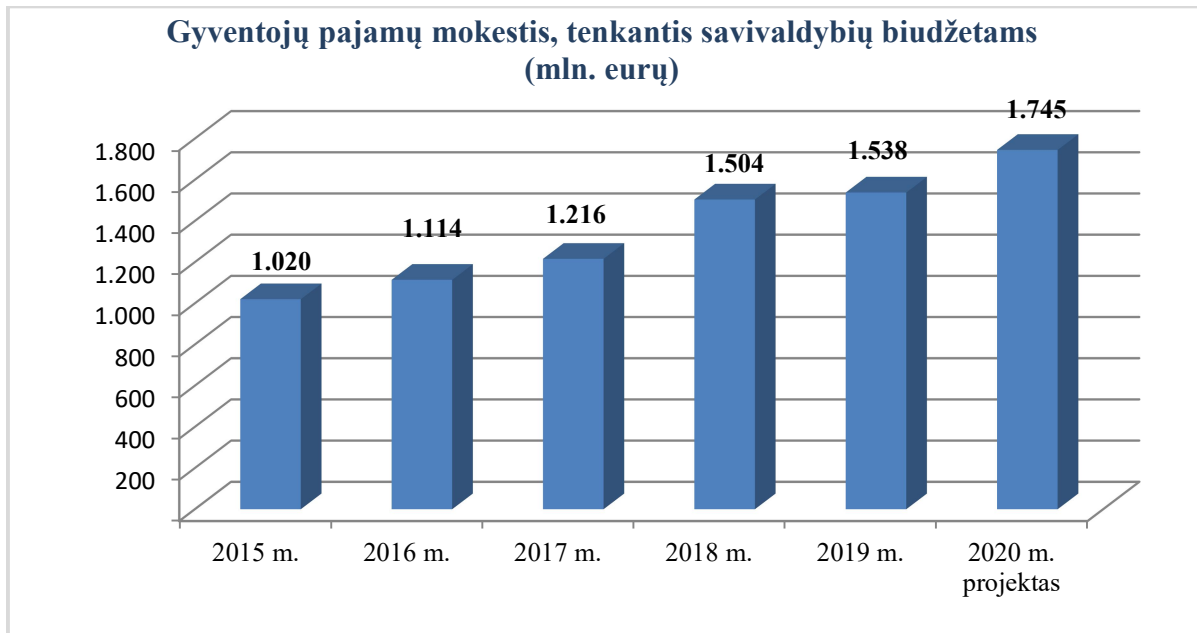
Atsižvelgiant į valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktą informaciją numatoma, kad preliminarus valstybės biudžeto lėšų, kurios pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio 2 ir (arba) 3 dalis planuojamos perkelti iš 2019 biudžetinių metų, kai jos paliekamos asignavimų valdytojui naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, likutis 2020 metais sudarys 8,0 mln. eurų.

VI. Savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektas

Savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektas parengtas pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymą (toliau – Metodikos įstatymas) bei Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo Nr. VIII-385 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-3418, pagal kurį numatyta pajamų dėl priimtų ar numatomų priimti sprendimų netektis pasidalinti tokiomis proporcijomis: valstybės biudžetui tektų 70 procentų, savivaldybių biudžetams – 30 procentų.

2020 metais savivaldybių savarankiškosioms funkcijoms vykdyti jų biudžetams bus skiriama 46,98 proc. GPM nuo įplaukų į konsoliduotus valstybės ir savivaldybių biudžetus, iš kurios pastovioji dalis sudaro 42,65 proc., kintamoji dalis – 4,06 proc.

GPM tenkantis savivaldybių biudžetams, palyginti su 2019 metais, didėja 206,5 mln. eurų.

Prognozuojama, kad valstybės ir savivaldybių biudžetai 2020 metais dėl priimtų ar numatomų priimti sprendimų neteks 26 mln. eurų pajamų iš GPM: mažės dėl pagrindinio neapmokestinamo pajamų dydžio (toliau – NPD) ir individualių NPD riboto darbingumo asmenims didinimo (–117 mln. eurų), tačiau GPM didės dėl minimaliosios mėnesinės algos didinimo (14,6 mln. eurų), dėl darbo užmokesčio didinimo įgyvendinant pagal teisės aktų nuostatas (26,2 mln. eurų), dėl papildomų pajamų iš progresinio GPM (15,5 mln. eurų), dėl koeficiento, taikomo apskaičiuojant komandiruočių kompensacijas (neapmokestinamus dienpinigius) padidinimo nuo 1,3 iki 1,65 (34,6 mln. eurų). Be to, savivaldybių pajamas didins nekilnojamo turto mokestis dėl tarifų ribos padidinimo (1,2 mln. eurų), žemės mokestis dėl lengvatų žemės ūkio paskirties žemei siaurinimo (7 mln. eurų). Kadangi dėl sprendimų, keičiančių savivaldybių biudžetų pajamas, savivaldybių pajamos didėja, todėl pastovioji GPM dalis (procentais) mažinama 4,7 mln. eurų.

Kintamoji GPM (procentais) dalis skiriama:

1) 2018-2019 metų sumos kintamajai gyventojų pajamų mokesčio daliai (procentais) apskaičiuoti – 107,6 mln. eurų;

2) savivaldybių išlaidų pokyčiams kompensuoti dėl Seimo ir Vyriausybės priimtų sprendimų. 2020 metams savivaldybių išlaidų pokyčiai sudarys 42,2 mln. eurų: Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymui laipsniškai įgyvendinti, minimaliajai mėnesinei algai padidinti, pareiginės algos (atlyginimo) baziniam dydžiui padidinti, mažiausiems koeficientams padidinti dirbantiems pagal darbo sutartis, kultūros darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti ir kt.;

3) savivaldybių biudžetų prognozuojamų pajamų mažėjimui, palyginti su 2019 metų prognozuojamomis pajamomis palyginamosiomis sąlygomis, kompensuoti 1,1 mln. eurų.

Pagal priimtus Metodikos įstatymo pakeitimus numatoma savivaldybes skatinti už sąlygų verslo plėtrai sudarymą. Tam numatoma skirti 9,9 mln. eurų. Lėšų, numatytų savivaldybėms skatinti pagal šį finansinį rodiklį, šaltinis yra 0,5 procento ateinančių biudžetinių metų prognozuojamos GPM sumos, tenkančios valstybės biudžetui. Bus skatinamos savivaldybės, neturinčios savaiminio ekonominio augimo požymių. Tai leis sumažinti atotrūkį tarp skirtingų Lietuvos regionų, leis finansiškai motyvuoti vidutinį ar mažesnę augimo potencialą turinčias savivaldybes siekti ekonominių rodiklių. Lėšos savivaldybėms bus paskirstomos atsižvelgiant į tai, kokiai grupei pagal teritorijoms keliamus ekonominio augimo tikslus priskirta savivaldybė. Lėšų paskirstymo kriterijus – darbo užmokesčio fondo pokyčio teigiamas rodiklis.

Valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams 2020 metais planuojama skirti 969,5 mln. eurų, iš jų ugdymo reikmėms finansuoti 754,7 mln. eurų, valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms finansuoti 191,1 mln. eurų, savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ir kitoms savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti 23,7 mln. eurų. Šių dotacijų suma, palyginti su 2019 metais, yra 89,7 mln. eurų didesnė. Numatoma papildomai skirti 63,6 mln. eurų ugdymo reikmėms (klasės krepšeliui, etatiniam apmokėjimui finansuoti, baziniam dydžiui, minimaliajai mėnesinei algai didinti), 21,7 valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms finansuoti socialinės apsaugos srityje, 3,2 mln. eurų priešgaisrinei saugai.

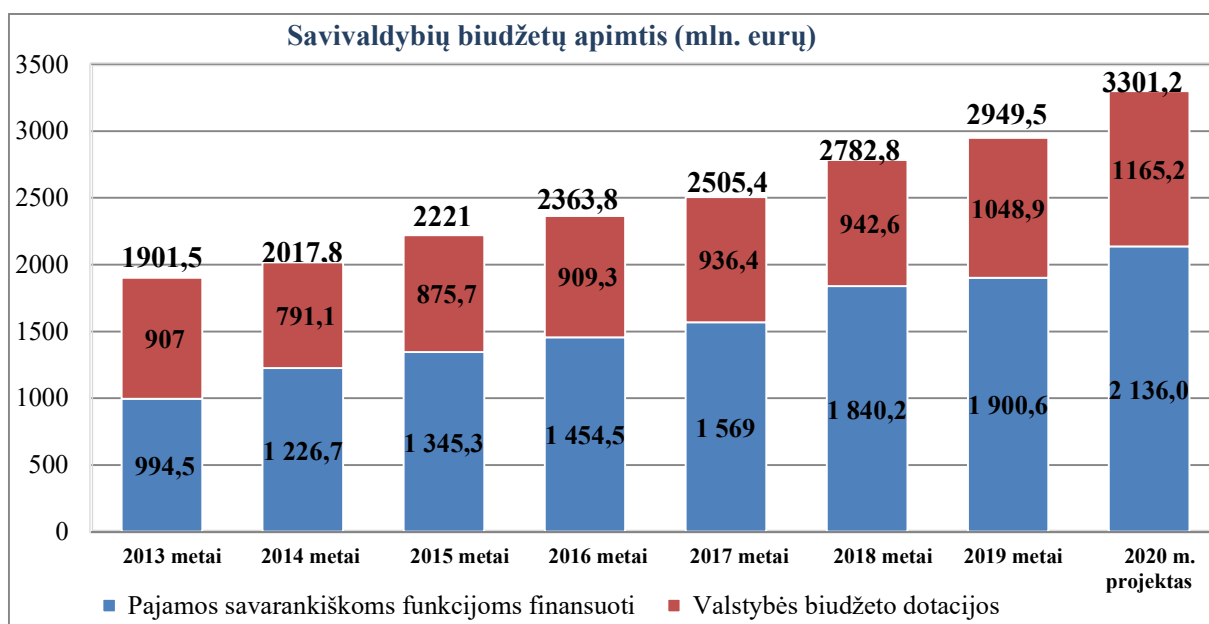
Be to, valstybės institucijos ir įstaigos iš joms patvirtintų asignavimų numato skirti savivaldybių vykdomoms funkcijoms 195,7 mln. eurų dotacijų. Tai 26,7 mln. eurų daugiau negu 2019 m.

Prognozuojamos dotacijos savivaldybių biudžetams, tūkst. eurų

Valstybės institucijos ir įstaigos pavadinimas	Dotacijos paskirties pavadinimas	Iš viso
Aplinkos ministerija	miestų miškų priežiūros, apsaugos ir tvarkymo darbams vykdyti	100
Finansų ministerija		8 000
	iš jų:	
	piliečių nuosavybės teisėms į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius atkurti ir kompensacijoms už išperkama nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti	1 000
	pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų Europos socialinio fondo projektų nuosavam indėliui užtikrinti	700
	pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų infrastruktūros projektų nuosavam indėliui užtikrinti	6 300
Kultūros ministerija		12 877
	iš jų:	
	Kauno miesto savivaldybei – „Europos kultūros sostinė 2022“ programai finansuoti	500
	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	12 377
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	301
Susisiekimo ministerija		147 566
	iš jų:	
	savivaldybėms vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (rekonstruoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti	147 366
	iš jų:	
	einamiesiems tikslams finansuoti	47 675
	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	99 691
	viešajai įstaigai „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ siaurojo geležinkelio, kultūros paveldo objekto, priežiūrai užtikrinti	200
Sveikatos apsaugos ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	2 066
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija		19 213
	iš jų:	
	tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių pareigybėms išlaikyti	1 181
	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui	19 382
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	infrastruktūros, skirtos investicijoms pritraukti, plėtrai savivaldybėse	1 305
	iš jų:	
	einamiesiems tikslams finansuoti	300

Valstybės institucijos ir įstaigos pavadinimas	Dotacijos paskirties pavadinimas	Iš viso
	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	1 005
Teisingumo ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	100
Žemės ūkio ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	2 880
IŠ VISO:		195 758

Savivaldybių biudžetų pajamos ir valstybės biudžeto dotacijos 2020 metais sudarys 3 301,2 mln. eurų. Palyginti su 2019 metais, jos didėja 11,9 proc., arba 351,8 mln. eurų.

Atsižvelgiant į Konstitucinio įstatymo nuostatas, kuriomis yra nustatyti reikalavimai savivaldybių biudžetams užtikrinti fiskalinę drausmę, 2020 metams nustatomi savivaldybių skolos, skolinimosi ir garantijų limitai. Be to, savivaldybė galės skolintis tam tikro dydžio sumą investicijų projektams, atitinkantiems šio įstatymo 12 straipsnyje nurodytus reikalavimus, tačiau su sąlyga, kad savivaldybės biudžeto balanso rodiklis per ketverių metų laikotarpį turės būti lygus nuliui. Tokiu atveju savivaldybė, įvertinusi savo pajamų augimą ir esamą skolos lygį, galės nuspręsti vienus ar kelerius metus turėti deficitinį biudžetą, tačiau planuoti finansus taip, kad tas deficitas būtų kompensuotas biudžeto pertekliais kitais minėto laikotarpio metais.

Taip pat savivaldybėms iškeliami reikalavimai dėl įsiskolinimų suvaldymo, t. y. savivaldybės 2021 m. sausio 1 d. esantis įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) turi būti ne didesnis už 2020 m. sausio 1 d. įsiskolinimą (mokėtinas sumas, išskyrus sumas paskoloms grąžinti).